

Міністерство освіти і науки України
Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці II
Кафедра педагогіки, психології, початкової, дошкільної освіти та управління
закладом освіти

Реєстраційний № _____

Кваліфікаційна робота
Система засобів ефективного впливу на емоційний розвиток
дітей дошкільного віку

Раті Емеше Бейлівна

Студентка IV-го курсу

Освітня програма: 012 Дошкільна освіта

Спеціальність: Дошкільна освіта

Рівень вищої освіти: бакалавр

Тема затверджена на засіданні кафедри

Протокол № _____ / 202_

Науковий керівник:

Чичук Антоніна Петрівна

(доктор педагогічних наук, професор)

Завідувач кафедри педагогіки, психології, початкової, дошкільної освіти та управління
закладом освіти:

Біда Олена Анатоліївна

(доктор педагогічних наук, професор)

Робота захищена на оцінку _____, «___» _____ 202_ року

Протокол № _____ / 202_

**Міністерство освіти і науки України
Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці II**

**Кафедра педагогіки, психології, початкової, дошкільної освіти та управління
закладом освіти**

**Кваліфікаційна робота
Система засобів ефективного впливу на емоційний розвиток
дітей дошкільного віку**

Рівень вищої освіти: бакалавр

Виконавець: студентка VI-го курсу

Раті Емеше Бейлівна

освітня програма: Дошкільна освіта

спеціальність 012 Дошкільна освіта

Науковий керівник: **Чичук Антоніна Петрівна**
(доктор педагогічних наук, професор)

Рецензент: **Ланці Вікторія Гейзівна**
(викладач)

Берегове
2025

**Ukrajna Oktatási és Tudományügyi Minisztériuma
II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola**

Pedagógia, Pszichológia, Tanító, Óvodapedagógia, Oktatási Intézményvezetés Tanszék

**AZ ÓVODÁS GYERMEK ÉRZELMI FEJLESZTÉSÉNEK HATÉKONY
RENDSZEREI**

Szakdolgozat

Készítette: Ráti Emese

IV. évfolyamos óvodapedagógia

szakos hallgató

Témavezető: Csicsuk Antonina

(a pedagógiai tudományok doktora, professzor)

Recenzens: Láncki Viktória

(főiskolai oktató)

Зміст

Вступ	6
I. Загальні аспекти емоцій	9
II. Емоційний інтелект.....	14
2.1 Емоційний розвиток у сім'ї	15
2.2 Емоційний розвиток у закладі дошкільної освіти	16
III. Вплив казки та гри на розвиток емоційного інтелекту	18
3.1 Емоційний розвиток за допомогою казок	19
3.2 Емоційний розвиток через гру	20
IV. Ефективні системи розвитку емоційної сфери дітей та їх дослідження	22
4.1 Методика дослідження.....	22
4.2 Аналіз результатів дослідження.....	23
4.3 Інтерпретація результатів	44
Висновки	48
Резюме.....	50
Список літератури.....	52
Додатки	54

Tartalomjegyzék

Bevezetés.....	6
I. Az érzelmekről általában	9
II. Az érzelmi intelligencia	14
2.1 Érzelmi fejlődés a családban	15
2.2 Érzelmi fejlődés az óvodában.....	16
III. A mese és a játék hatása az érzelmi intelligencia fejlődésére	18
3.1 Érzelmi fejlődés mesével.....	19
3.2 Érzelmi fejlődés játékkal	20
IV. A gyermekek érzelmi fejlesztésének hatékony rendszerei és vizsgálata	22
4.1 A vizsgálat módszere.....	22
4.2 A vizsgálat eredményeinek elemzése	23
4.3 Az eredmények interpretációja.....	44
Összegzés	48
Резюме.....	50
Felhasznált irodalom	52
Mellékletek	54

Bevezetés

A szakdolgozat témája: *Az óvodás gyermek érzelmi fejlesztésének hatékony rendszerei.*

Az óvodás korú gyermekek megfelelő érzelmi fejlődése nélkülözhetetlen fontosságú az egészséges jellem kialakulásában és az élet későbbi szakaszaiban való sikeres boldogulásukban. Az érzelmi fejlődés kialakulása már e korai életszakaszban elkezdődik, és az óvodai környezet kimagasló lehetőségeket kínál az érzelmi fejlesztésre. Az óvodások érzelmi fejlődését támogató hatékony rendszerek kialakítása kiemelt figyelmet érdemel mind az óvodapedagógusok, mind a szülők részéről. Az érzelmi fejlesztésnek számos dimenziója van, melyek közé tartozik az érzelmek felismerése és kifejezése, az empátia kialakítása, a konfliktuskezelés, valamint az önismeret és az önszabályozás fejlesztése. Ezeknek a készségeknek az elsajátítása nemcsak azért fontos, hogy a gyermekek hatékonyan tudjanak kapcsolódni másokhoz és megfelelően tudják kezelni az érzelmi kihívásokat, hanem azért is, mert ezek az alapok később segítik a sikeres társadalmi kölcsönhatásokat, az iskolai teljesítményt és az életben való boldogulást.

A 21.század társadalmi kihívásai, mint a felgyorsult életmód, a családok struktúrájának átalakulása, a digitális világ térhódítása új elvárásokat támasztanak a nevelési-oktatási intézményekkel szemben, az óvodának, mint nevelési szintérnek kiemelkedő szerepe van, hisz nem csupán kognitív és mozgásos fejlődésre kell fókuszálnia, hanem az érzelmi és szociális kompetenciák átgondolt, rendszerszintű fejlesztésre is.

A gyermekek érzelmi fejlesztése számos módon és gyakorlati szempontból valósulhat meg. Ezek közé tartozik az érzelmekkel kapcsolatos beszélgetések, az érzelmi önkifejezés fejlesztése színes játékok, meseolvasás. Fontos, hogy az érzelmi fejlesztés mindennapi tevékenységekbe és napirendbe legyen beépítve az óvodai környezetben, hogy a későbbiekben kiegyensúlyozott, lelkiileg erős felnőttek legyenek, érzelmi intelligenciájuk kimagasló legyen.

A dolgozat négy fejezetből áll össze, megírásában 23 szakirodalom felhasználása nyújtott segítséget, kiemelten a következő szakirodalmak: Kádár Annamária, Vekerdy Tamás, Mérei Ferenc és V.Binét Ágnes, Vajda Zsuzsanna könyvei.

Az első fejezet elméleti bevezetést nyújt az érzelmek fogalmába és fejlődésébe, valamint figyelmet kap az is, hogyan jelennek meg az elsődleges és másodlagos érzelmek a kisgyermekek életében, és hogyan alakul az érzelemkifejezés képessége az óvodáskor folyamán. A fejezet arra is kitér, hogy milyen fejlődési sajátosságok jellemzik az óvodáskorúak érzelmvilágát és ezek milyen nevelési megközelítést igényelnek. Továbbá

bemutatja, miért van szükség már ebben az életkorban a tudatos érzelem fejlesztésre, amelyeket pszichológiai és pedagógiai elméletek támasztanak alá (pl. Daniel Goleman, Kádár Annamária stb.).

A második fejezet a gyermek érzelmi fejlődésének fő színtereit vizsgálja. A család szerepét, hogyan segítik a szülők az érzelmi mintaadás, biztonságos kötődés, a pozitív visszajelzések és a szeretetteljes légkör révén a gyermek érzelmi fejlődését. Ezt követően elemzi az óvoda, mint nevelési intézmény jelentőségét. Az óvodapedagógus szerepe, a kommunikációs stílusa, nevelési módszere és az óvodai környezet minősége mind hatással van a gyermek érzelmvilágára.

A harmadik fejezet a két legfontosabb nevelési eszközt – a játékot és a mesét – vizsgálja az érzelmi nevelés szempontjából. Külön figyelmet kap, hogy ezek miként segítik az empátia, az önismeret, az érzelemszabályozás fejlődését. A játék az óvodáskorú gyermek alapvető tevékenysége, amelynek során nemcsak tapasztalatokat szerez, a világról, hanem saját érzéseit is kifejezheti, megélheti és feldolgozhatja. A mesehallgatás, a mese feldolgozás lehetőséget ad az érzelmek azonosítására, megértésére és feldolgozására. A mesék karakterei és történései lehetőséget adnak a kisgyermekeknek az érzelmek azonosítására, biztonságos módon találkozhatnak nehézségekkel és azok lehetséges megoldásaival.

A negyedik fejezet empirikus kutatáson alapul, amely kérdőíves módszerrel történt a Nagydobronyi Napsugár óvoda és a P.Frangepán Katalin Beregszászi bázisóvoda óvodapedagógusainak részvételével. Összesen 15 óvónő támogatta a kutatást, a kérdőívek kitöltésével, amely az érzelmi nevelés tudatosságát, alkalmazott módszereit és eszközeit, valamint azok hatékonyságát vizsgálta a pedagógusok tapasztalatai alapján.

A fejezet részletesen bemutatja a kutatás célját, a kérdőív szerkezetét, valamint az adatgyűjtés és kiértékelés módszertanát. Ezt követi az eredmények elemzése, milyen arányban és formában alkalmaznak érzelemfejlesztő játékokat és módszereket, illetve mely módszereket tartják hatékonynak, milyen különbségek figyelhetők meg a két intézmény gyakorlatában.

A vizsgálat 4 hipotézis bizonyítására épült:

1. Az óvodapedagógusok többsége (50-% fölött) tudatosan alkalmaz érzelemfejlesztő módszereket a mindennapi nevelési gyakorlatban.
2. A megkérdezett óvodapedagógusok (50-% fölött), visszaigazolást adott arra, hogy a kérdőívben említett érzelem fejlesztő játékokat, módszereket ismeri és alkalmazza.
3. A megkérdezett óvónők közül, a Nagydobronyi óvodában többen alkalmaznak a kulturált kommunikációt fejlesztő módszereket

4. A megkérdezett óvónők közül, a Nagydobronyi óvodában többen alkalmaznak stresszkezelést fejlesztő módszereket.

I. Az érzelmekről általában

Mindennapjaink szerves részét képezik az érzelmek, amelyek hatással vannak a gondolkodásunkra, viselkedésünkre és az emberi kapcsolatainkra egyaránt.

William James 1884-ben feltett kérdése: Mi az az érzelem? melyre talán még mai napig keresik az egyértelmű választ. Oatley és Jenkins (1996) *Érzelmek* című könyvében Fehr és Russel (1984, 464) poénos megjegyzését említik az érzelmek meghatározása kapcsán „Mindenki tudja, mi az az érzelem, egészen addig, míg meg nem kell határozni” (Kádár, 2012).

Legelismertebb meghatározást Frijdának tulajdonítják (1986), aki szerint az érzelmeket egy jellegzetes típusú mentális állapotként éljük meg, melyeket cselekvések, kifejezések kísérik. (Kádár, 2012).

Oatley és Jenkins állítása szerint „bár az érzelmek határozott definíciója még nem igazolható, az az elgondolás, hogy az érzelmek olyan állapotok, amelyek eseményeket kapcsolnak a személy számára fontos dolgokhoz, terveket indítanak be, és vázlatstruktúrákat kínálnak másokkal kialakítandó kapcsolatokhoz, lehetővé teszi, hogy értékeljük funkcióikat, és megértésük alapjául is szolgálhat” (Kádár, 2012).

Darwin, *Az ember és az állat érzelmeinek kifejezése* című művében kiemelte, hogy az érzelmek szokásokból származnak, melyek az evolúciós vagy egyéni múltunk során hasznosakká váltak. Az érzelmek reflexszerű mechanizmusokon alapulnak, eltekintve attól, hogy hasznosak vagy sem, az eredeti szokásoknak megfelelő körülmények között akaratlanul kioldódnak. Darwin fedezte fel, hogy az érzelmeink primitív minőséggel rendelkeznek, kapcsolatok, amelyek összekötnek minket a múltunkkal és egyéni történelmünkkel. Két nagyon fontos funkciót szolgálnak az érzelmek, energizálják az adaptív viselkedést és egy jelzőkommunikációs rendszert működtetnek, amely az egész faj túlélése szempontjából is előnyös (Darwin, 1965).

A pszichoanalitikus gondolkodásban az érzelmeket motivációs energiaként, ösztönként értelmezték, melyeket korlátozni kell. A humanisztikus pszichológia álláspontja szerint az ember épp azzal mutat túl az állatok biológiai létezésén, hogyha az őt körülvevő világnak szubjektív jelentést tulajdonít, amire reagál és így képes érzelmeit tudatosítani (Kádár, 2012).

Az érzelmek nem csupán belső, egyéni élmények, hanem társadalmilag formált és kulturálisan meghatározott jelenség is. A társadalom lehetőséget ad az egyén számára, hogy

saját érzelmi világát megalkossa és kifejezze, ám ez a lehetőség gyakran elidegenedett formában valósul meg. Az érzelmek kifejezése sokszor a társadalmi konvenciók, előítéletek vagy a hétköznapi cinizmus elleni tiltakozásként jelenik meg, és akár a világ elutasítását is kifejezheti. Az érzelmek ugyanakkor torzulhatnak is az érzelmi bensőségesség könnyen válhat öncélúvá, érzelgőssé. Az érzelmek hiteles megéléséhez elengedhetetlen a másokhoz való nyitottság (Heller, 1978).

Az érzelem meghatározások bármelyikét elemezzük, egyetérthetünk abban, hogy komplex fogalommal nézünk szembe. Kleinginna és Kleinginna (1981) tanulmányuk közel százféle meghatározást gyűjtöttek össze az érzelmekről, több kutatást figyelembe véve tíz különböző csoportra sorolják az érzelmeket definícióit:

Affektív definíciók kategóriájába sorolják azokat a meghatározásokat, melyek először is a szubjektív vonatkozásait hangsúlyozzák az érzelmeknek (pl. izgatottság-lehangoltság). *Kognitív definíciók*, az érzelmek észleléssel és gondolkodással való kapcsolatát helyezik előtérbe. A *külső emocionális ingerek* kategóriájába tartoznak, azok a meghatározások amelyek azt emelik ki, hogy az érzelmi állapot egy tárgy észlelése után és nem pedig azt megelőzően alakul ki.

A *fiziológiai folyamatok* csoportjába tartozó definíciók az érzelmek biológiai alapjait, fiziológiai közvetítő mechanizmusait helyezik előtérbe.

Az *emocionális/expresszív viselkedés* kategóriájába az emocionális választ, mint testtartás, arckifejezés, hang változás, légzés és a külső elválasztású mirigyek működését hangsúlyozó definíciók tartoznak.

A *dezorganizáló definíciók* osztályába tartoznak, amelyek szerint az érzelmek zavaró hatással bírnak, megakadályozva a szervezet hatékony alkalmazkodását a környezetéhez. *Korlátozó meghatározások* csoportja elkülöníti az érzelmeket más pszichológiai jelenségektől. A *motivációs meghatározások* az érzelmek és a motiváció közötti kapcsolatot helyezik előtérbe. A szkeptikus definíciók, kétségbe vonják az érzelmek fogalmát (Kádár 2012: 12-13).

Reisenzen (1992) szerint az érzelemelméletek két fő szempont szerint csoportosíthatók.

Alapérzelem-elméletek alapján, univerzális érzelmeink alakultak ki az evolúció során, de hogy azok ki is tudjanak fejlődni, szükségünk van társas interakciókra. A kulturális érzelemelmélet szerint az érzelem tanult viselkedés, kulturálisan öröklődik át, ennek megfelelően a más-más kultúrájú emberek, más-más érzelmeket élnek át. Ezt az elméletet Ekman és munkatársai cáfolták meg kultúrköri vizsgálatokkal, melyben Darwin gondolatát erősítették meg (Darwin 1965), amely azt állítja, hogy az érzelemkifejezés elsődleges

szerepe a cselekvésre való felkészítés, amely elősegíti az egyén és a faj túlélését. Az érzelmek belső, öröklött tendenciák, tanuláshoz nincs jelentős szerepe, hiszen bizonyos érzelmek már az újszülötteknél is észrevehetők. Állításuk szerint, egyes alapérzelmekhez sajátos fiziológiai mintázatok tartoznak és az érzelmet kiváltó inger vagy esemény univerzális. A különböző érzelmek különböző módon alakulnak ki a fejlődés során, az alapérzelmek automatikusan alakulnak ki, de rövid időtartamúak, különböző szubjektív élmény társul hozzájuk. Szerintük hat érzelem létezik (öröm, bánat, harag, félelem, meglepetés és undor). Társaival különböző kutatásokat végeztek, az érzelmek felismerésével kapcsolatban. Különböző személyekkel emocionális arckifejezéseket hoztattak létre arcizmok összehúzásával, majd amikor az érzelmek megjelentek, megmérték az emberek szívritmusát, bőrhőmérsékletét és a szervezet általános izgalmi és éberségi állapotának más értékeit is. A negatív érzelmek esetében a szívritmus gyorsabb, ellenben a pozitívabb érzelmekkel

Az összetevő elméletek alapján, az érzelmek nem egészen biológiai vagy univerzális jelenségek, sok kultúra befolyásolja az érzelmeket, különböző érzelmi összetevőket emelnek ki, máshogyan fejezik ki érzelmeiket, ami alá támasztja azonban, hogy minden ember átél érzelmeket, de azoknak kifejezése, értelmezése és megélése kultúránként eltérhet. Az érzelmek kifejezése, vagy az érzelmekre adott reakciók szorosan összefüggnek a kulturális értékekkel és normákkal, ebből kiindulva az érzelmkifejezés nem csak pszichológia, de szociokulturális jelenség is. (Kádár, 2012).

Az érzelem az első nyelvünk (Oatley, Jenkins 1996). Születésünk utáni másodpercben azonnal felsírunk, végrehajtva első érzelmi kommunikációinkat. A pici babák kíváncsiságának és megismerő kedvének az alapja az érzelmi biztonság. A csecsemő számára az érzelmek kifejezésének első színtere az anya. Már születése pillanatától kezdve az anya reakcióiból tanulja meg, hogyan fejezze ki a pozitív és negatív érzelmeit, majd hogyan értékelje környezetét. A csecsemő érzelmi tudatosságának és kontroljának kialakulása nagymértékben függ a szülőktől való visszacsatolásoktól. Mivel kezdetben a csecsemők nem rendelkeznek tudatos felismeréssel saját érzelmi állapotaikról, ezért az anya az érzelmi tükre, azaz a csecsemő érzelmeinek visszatükrözése, arckifejezései és viselkedései által segíti őt, hogy megértse és felismerje saját érzéseit (Kádár, 2012).

Az első életévek fejlődésének legfontosabb állomásai megjósolható időrendben következnek be a mozgás, az értelmi és érzelmi fejlődés terén. Kiemelkedően fontos odafigyeli arra, hogy a gyermekek számára biztosítva legyen egy olyan környezet és közeg, ahol biztosított a megfelelő fejlődés folyamata. Ezzel szemben több kutatás bizonyítja, ha a

gyermek nem megfelelő érzelmi környezetben nő fel, komoly fejlődési hátrányokat szenvedhet. Bizonyított az is, hogy azok a gyermekek, akik első életéveikben, olyan közegben élnek, ahol hiányzik a szülői nevelés, törődés, gyakran mutatnak fejlődési nehézségeket. Különösen fontos, fejlődés szempontjából, hogy a gyermek biztonságban érezze magát, legyen mellette egy olyan felnőtt, aki figyel az érzelmeire, reagál a szükségleteire, szeretetteljes kapcsolatot biztosít számára. A kisgyermekeknek létfontosságú, hogy legyen egy olyan felnőtt az életében, akire ráhangolódik, megbízik, és kötődési kapcsolatot tud alakítani vele. Ez nem csupán érzelmi szempontból fontos, hanem az értelmi, testi és szociális fejlődés alapját is képezi (Vajda, 1999).

Nélkülözhetetlen a gyermekek életében, hogy kialakuljon a biztonságos kötődés, ugyanis ha ez a belső késztetés nem tud megfelelően megerősödni az hátráltatja a fejlődésüket, amely arra ösztönözné, hogy felfedezze a világot, kapcsolatba lépjen másokkal (Vajda, 1999).

A szülők szerepe az érzelemszabályozásban, egyre több területen válik nélkülözhetetlenné, ahogy a gyermekek növekednek és fejlődnek. A mindennapi helyzetek során a gyermekek megtanulják, hogyan is fejezhetik ki érzelmeiket és fokozatosan megtanulják azt is, hogy milyen érzelmeket lehet kimutatni, milyen formában, mennyire erősen, tehát megtanulják kezelni érzelmeiket. Ezeket a szabályokat a környezetük visszajelzéséből tudják elsajátítani, de főként a felnőttek reakcióiból tanulják meg (Kádár, 2012).

A gyerekek három éves koruk már tudják értelmezni mások érzelmi állapotát, felismerik és megnevezik, hat éves korukra már azonosítani tudják az érzelmeket, szintén ebben a korban tanulják meg az érzelmek helyes kifejezését (Kádár, 2012).

Három éves kor körül a gyerekek egy új fejlődési szakaszba lépnek, ilyenkor már egyre nagyobb önállóságra törekednek, csökkenni kezd a szülőktől való függés, kezd nyitni az ismeretlen dolgok felé, nő az igényük arra, hogy egyedül próbáljanak ki dolgokat. Önmagukkal és másokkal szemben ugyanakkor még nagyon türelmetlennek, nehezen tudják elviselni, ha esetleges akadályokba ütköznek. Könnyen lesznek feszültek, ha környezetük engedetlen és tiltással vagy szabályokkal korlátozzák őket. Ebben az időszakban nagyon jellemző rájuk a daccal reagálás, és a frusztráció jelenléte ami ebben a korban gyakori érzés, hisz még ilyenkor nem tudják tudatosan levezetni feszültségüket. A frusztráció ebben az esetben sírásban, hisztiben és haragban nyilvánulhat meg, de ez életkori sajátosság, ilyenkor sokat számít a szülők jelenléte és támogatása, hogy a gyermekek fokozatosan megtudják tanulni az érzelmeik szabályozását (Kádár, 2012).

A lelkiismeret, ami segít eldönteni mi a helyes és helytelen, 5-6 éves korban kezd kifejlődni a gyermekekben, de ez sokban függ az érzelmi kapcsolatokról is. Ha a gyermeknek nincs biztonságos, szeretetteljes kapcsolata szüleivel, nehezebben tudd azonosulni a felnőttek értékrendjével, ez azonban gátolhatja az erkölcsi fejlődését. Az óvodás gyermekek érzelmei még ingatag, hangulatuk gyorsan és gyakran változik, egyik pillanatban boldogok, a következő pillanatban pedig csalódottak lehetnek. Az ilyen érzelmi hullámok természetes része az érzelem fejlődésnek, hiszen az önszabályozás képessége még fejlődési folyamatban van (Kádár, 2012).

6-7 éves korban általában a gyermekek számára a pedagógus akire felnéznek, a legfőbb minta. Ilyenkor a tanító véleménye, értékrendje nagy hatással bír a gyerekek önértékelésére és viselkedésére egyaránt. 8-9 éves korukra viszont inkább a kortársakra tevődik át a hangsúly, ilyenkor a gyermekek érzelmileg kicsit leválnak a szülőkről, megváltoztatva ezzel a szülőkkel való kapcsolat jellegét. Ebben az időszakban leginkább meghatározó a barátok véleménye, elfogadása, a társas kapcsolatok ilyenkor kicsit bonyolultabbá válhatnak, ilyenkor megjelenik a versengés, ellenszenv és rokonszenv, és az összetartozás. 9-10 éves korban pedig már megjelenik a becsületesség is, a társaik iránti szolidaritás, már képesek kiállni kortársaik mellett, ilyenkor már az érzelmi kötődés erőteljes tényező (Kádár, 2012).

II. Az érzelmi intelligencia

Kevés pszichológiai terület vált olyan széles körben ismertté és népszerűvé, mint az érzelmi intelligencia. Daniel Goleman *Érzelmi intelligencia* című könyve nagyban hozzájárult ahhoz, az érzelmi intelligencia, mint pszichológiai fogalom széles körben ismertté és érthetőbbé váljon (Kádár, 2012).

Daniel Goleman (1997) ki dolgozta az érzelmi intelligencia 5 fő összetevőjét:

- az érzelmek felismerése és tudatosítása
- az érzelmek szabályozása
- saját magunk motiválása
- mások érzéseinek felismerése, befolyásolása
- társas kapcsolatok kezelése és fenntartása.

Az érzelmi intelligenciának is rengeteg definícióját igyekeztek megfogalmazni. Talán egyik legérdekesebb megfogalmazás Boring (1923) nevéhez fűzhető „ az intelligencia az, amit az intelligencia teszt mér.” Az intelligenciát, ami nem más, mint „ az, amit az intelligens emberek tesznek.” (Kádár, 2012).

Mayer és Salovey (1990) szerint „ az érzelmi intelligencia az információk megértésének képessége és az érzelmekkel való érvelés képessége” .

Binet, az első intelligenciateszt megalkotója szerint az érzelmi intelligencia meghatározása a következő: „ Úgy tűnik, hogy az intelligenciában van egy alapvető tényező, amelynek megléte, illetve hiánya oly döntő a mindennapi életben. Ez az ítéletek, a józan ész képessége, a gyakori érzék, a kezdeményezőképeség és a körülményekhez való alkalmazkodás képessége. A jó döntés. A jó felfogás és a jó okfejtés az intelligencia lényege” (Kádár, 2012).

Az érzelmi intelligenciával kapcsolatos felfedezések nem rengették meg a pszichológia alapjait, hanem nevet adtak olyan általánosan értékelt jellemzőknek, mint a jóérzés, bölcsesség, empátia, jellem, érzék. Caruso és társai (Cobb-Mayer 2000) úgy határozzák meg az érzelmi intelligenciát, mint az a képesség, amely lehetővé teszi az érzelmi információk feldolgozását, főleg azokat, amelyek az érzékelést, megértést és az érzelmek szabályozását foglalják magukba. Az érzelmi intelligencia összetevői: az érzelmi identifikáció, észlelés, kifejezés, érzelmek megértése, érzelmi alapú gondolkodás (Kádár 2012:40).

Az érzelmi intelligencia annak a képessége, hogy felismerjük és megértsük a saját és mások érzelmeit, valamint ezek alapján megfelelően tudjunk reagálni, gondolkodni és

döntéseket hozni. Ez magában foglalja az érzelmek észlelését, az érzelmek által közvetített információk értelmezését, valamint azok tudatos kezelését a mindennapi élethelyzetek során. Az érzelmi intelligencia segít abban, hogy kapcsolataink kiegyensúlyozottabbá váljanak, hatékonyabban tudjunk alkalmazkodni, és belső erőforrásainkat is mozgósítani tudjuk a sikeres működés érdekében (Kádár 2012: 41).

2.1 Érzelmi fejlődés a családban

A családnak elsődleges szerepe van a gyermek érzelmi fejlődésében.

Egy újszülött gyerek születésétől kezdve rá van utalva környezetére, ebben az életszakaszban egy felnőtt állandó jelenléte elengedhetetlen, ilyenkor alakul ki nagyon erősen az anya-gyerek kapcsolat. A gyermek fejlődése szempontjából különösen fontos, hogy az anya képes legyen reagálni a csecsemő jelzéseire és igényeire, így kialakul egy érzelmi biztonság, kötődési kapcsolat, amely később igencsak meghatározó lesz a gyermek érzelmi fejlődésében, önszabályozásában és érzelmi fejlődésében is. A nevelés egy hosszú távú folyamat. A pszichológiában a kisgyermekkornak különösen kiemelt szerepe van, hiszen ilyenkor történik a megalapozás a későbbi időszakokra (Gerő, 2015).

A gyermekek fejlődésében alapvető fontosságú a szeretetteljes környezet, amelyben érzelmileg elérhető felnőttek veszik körül. Azok a gyermekek akik stabil érzelmi háttérrel kapnak, szüleiktől, gondozójuktól megfelelő törődést szeretetet kapnak, olyan fejlődési utat járhatnak be, ami megalapozza a későbbiekben az érzelmi, értelmi és szociális készségeiket. Ezzel szemben ha a kisgyermek életében sajnos szülő hiány lép fel, komoly megterhelést jelent számukra, ami felborítja az érzelmi biztonságukat, lelki és testi tünetekben is megmutatkozhat (Vajda, 1999).

A kisgyermek érzelmi fejlődésének első lépcsőfoka az utánzás. Rudolf Steiner szerint, a gyermekek minden megismerési és tanulási folyamatát az utánzás vezérli, leginkább a környezetükbe lévő felnőttek által. A gyerekek tehát nem egyszerűen lemásolja az interakciókat, mélyen átéli tapasztalatait, ezért is kiemelten fontos, hogy milyen érzelmi légkör, milyen viselkedési minták veszik őket körül (Vekerdy 2001, 2012).

A fejlődés természetes úton, belső motivációból fakad, kifejezetten az első éveikben. A gyermekek két-három éves korukra képesek elsajátítani számára egy idegen nyelvet, pusztán hallás által, ez is bizonyítja, hogy egészen kisgyermekkorban a tanulás legfőbb eszköze az utánzás, és hogy a gyermek fejlődése nagyban függ attól, milyen érzelmi háttérrel nyújtanak számára a felnőttek (Vekerdy, 2012).

Szülőként fontos megtanítani a gyermekeknek, hogyan is kezeljék és ismerjék fel érzelmeiket, ezért elengedhetetlen, hogy a felnőttek segítsenek a gyerek számára megnevezni az érzelmeiket (pl. Anya nagyon dühös volt, amikor nem pakoltad össze a játékaid! vagy láttam szomorú voltál, amikor kipukkadt a lufi.) – hogyan érzik magukat egy-egy helyzetben. A szülő-gyermek közötti kommunikáció az érzelmeiről, az empátia és érzelem fejlesztésben kulcsszerepe van (Kádár, 2012).

2.2 Érzelmi fejlődés az óvodában

Az óvodáskorú gyermek megfelelő érzelmi fejlődésének lehetősége különösen fontos, ebben az időszakban az érzelmeik meghatározó szerepben vannak jelen a gondolkodásban, viselkedésben és a társas kapcsolatokban. A gyermekek érzelmei és hangulatai ilyenkor nagyon változékonyak (pl. egyik pillanatban boldogan, felhőtlenül játszanak, aztán hirtelen elkeseredettek lesznek), ebben a korban gyakran jellemző a túlzott hiszti is) (József, 2011).

Az óvodáskorra jellemző a nagy érzelmi érzékenység. A kora gyermekkori állapothoz képest érzelmeik kimagaslóan fejlődnek és gazdagodnak, egyre inkább ki tudják fejezni érzelmeiket. Megjelennek az erkölcsi és szociális érzelmeik is. A gyerekek az óvodában tanulják meg a társas együttlét szabályait, megtanulják kezelni az esetleges kudarcokat (József, 2011).

Az óvodáskori érzelemfejlődés jellemzői:

- az érzelmeik fokozatosan többféle formában jelennek meg
- az érzelmi tartóssága nő
- a gyermekek érzelmi ingadozásai egyre ritkábbá és kiegyensúlyozottabbá válik
- képes lesz felismerni az érzelmeiket és azok kiváltó okaival összekapcsolni
- egyre változatosabb lesz az érzelem kifejezésük
- a társas kapcsolataikban megjelenik az empátia
- kezd kialakulni az érzelem szabályozó képességük (József, 2011).

Az óvodában az érzelmi nevelés egyik legfontosabb alapja a kommunikáció és a személyes kapcsolat. A szabad játék, a mesehallgatás, az ének-zene foglalkozások festés, színezés mind nagyszerű lehetőséget ad arra, hogy a gyermekek megélhessék és kifejezzék érzelmeiket.

Az óvodáskor végére a gyerekek érzelmileg igencsak fejlődnek. Jobban tudják kezelni és irányítani érzelmeiket, egyre inkább szeretnék megfelelni, sok feladatot önállóan szeretnék elvégezni. Megtanulnak alkalmazkodni, szociálisan is iskola érettek lesznek. A

gyermekek könnyebb lesz beilleszkedni az iskolába ha érzelmileg és értelmileg is megfelelően fejlettek. Kiemelkedően fontos, hogy korának megfelelően haladjon a fejlődésben mind testileg, érzelmileg és értelmileg, így zökkenő mentesebb lesz az iskolába való beilleszkedés (Danis, 2011).

Az óvodapedagógusnak a legfőbb feladata az érzelmi biztonság megteremtése, melynek alapja a derűs elfogadó légkör, amely megteremti a gyermekek számára a biztonságos és nyugodt fejlődés feltételeit. A gyermekek biztonság érzete, nagyban függ attól, milyen érzelmekkel fordul felé környezete, mennyire tudja önmagát szabadon kifejezni (Kádár, 2012).

A pedagógusnak lehetősége van használni az utánzásos tanulás jelenségét az érzelmek formálásában, mivel a kisgyermekek előszeretettel, utánozzák a számukra fontos, szeretetett személyeket. A gyerekek az utánzás és modellkövetés révén sajátítják el azokat a társas viselkedésformákat, amely később meghatározzák a közösségi beilleszkedésüket. A pedagógus verbális és nonverbális kommunikációja, következetes és szeretetteljes jelenléte biztonságot nyújt, segítve ezzel az érzelmek felismerését és kifejezését. Az érzelmi nevelés során megtanulják a gyermekek a helyes és helytelen viselkedést, kialakulnak bennük társadalmi normák, elkezdik megérteni társaik érzéseit és szándékait. A jól működő óvodai közösségben ezek a tapasztalatok beépülnek a gyermekek gondolkodásába, hozzájárulva a személyiségük fejlődéséhez és társas kapcsolataik minőségéhez (Kádár, 2012).

"Az óvodai nevelés célja az, hogy az óvodások sokoldalú, harmonikus fejlődését, a gyermeki személyiség kibontakoztatását elősegítse, az életkori és egyéni sajátosságok és az eltérő fejlődési ütem figyelembe vételével." (Kovács, 2009).

III. A mese és a játék hatása az érzelmi intelligencia fejlődésére

A gyermekkor egyik legalapvetőbb tevékenysége a játszás és a mesehallgatás, amelyek az érzelmi intelligencia fejlesztésére kitűnő eszközök.

A gyermekek számára különösen fontos a mese, ugyanis kiváló eszköze lehet az érzelmek megismerésének és kifejezésének.

A mesehallgatás a gyerekek számára nemcsak tanulságos lehet, érzelmileg és nagy élményt nyújt számukra. Fontos szempont, hogy milyen formában ismertessük a gyerekekkel a meséket, egyáltalán nem mindegy, hogy felolvassuk neki, vagy leültetjük a képernyő elé mesét nézni. Sok felnőttél felmerülő kérdés, szabad-e olyan meséket olvasni, amibe megjelennek félelmetes vagy gonosz elemek. A fejlődéslélektan szakemberei viszont alátámasztják, hogy az ilyen tartalmú mesék is fontosak az érzelmi, mentális és a belső világ fejlődéséhez (Szilágyi, 2007).

A mese nagyon jó lehetőség ad a gyermekeknek abban is, hogy a belső feszültségeit biztonságosan tudja feldolgozni. A meséken keresztül képes kifejezni olyan érzelmeket is, melyeket a valóságban még nem tud, vagy esetlegesen nem mer megfogalmazni. A mese segítséget nyújt az érzelmek elválasztásában, (pl. a szeretetet és a harag elválasztásában), viszont megérti, hogy ezek egyszerre is jelen lehetnek (Kádár, 2012).

A mesehallgatás megnyugtató élményt biztosít a gyerekek számára, segíti őket abban, hogy érzelmeiket és indulataikat ne elnyomják, hanem a szereplők segítségével megélje azokat. A negatív érzelmek feldolgozásában, segítséget nyújt számukra, ha a „rossz” szereplőkbe képzeletben saját dühét, félelmeit, így ezáltal megtanulja, hogy elfogadható minden érzése, és a negatív érzelmeknek is helye van (Kádár, 2012).

A játék szintén központi szerepet tölt be a kisgyermek életében. hisz csakúgy, mint a mese a fejlődés egyik alapvető formája. A kisgyermek számára a játék nemcsak szórakoztató élményt nyújt, nagyon fontos szerepe van a világ felismerésében is. Ekkor kezd kibontakozni az érzelmi és értelmi fejlődés alapja egyaránt, és ebben kiemelt szerepe van a játéknak. A játék által a gyerekek szabadon fejezhetik ki érzelmeiket, új, ismeretlen érzelmeket is megélhet a játszási folyamatban, amelyeket a mindennapokban még nem tud feldolgozni (Vajda, 1999).

A játéktevékenységnek az intenzivitása a 2-7 éves időszakban tapasztalható különösebben. ekkor nagyon élénk a gyermekek fantáziája. Az érzelmeiket tárgyakhoz, szereplőkhöz kötik, a plüssök, babák, kisautók gyakran szimbolikus szerepet kapnak és nagyban segítik a kisgyermek érzelmét feldolgozni és átadni (Vajda, 1999).

A játéknak tehát nemcsak a készségfejlesztésben van kiemelt szerepe, az érzelmek megértésében, szabályozásában és elfogadásában is segítséget nyújt. A kisgyermek a játék által megtapasztalja az érzelmi biztonságot, és ez az élmény pedig biztos alapot adhat, a későbbi érzelmi intelligencia kialakuláshoz (Vajda, 1999).

3.1 Érzelmi fejlődés mesével

A mesék kiemelt eszközei az érzelmi fejlődésnek. A kisgyermekek mesehallgatás közben, nemcsak élményekkel gazdagodnak, gazdagítják az érzelmi világukat is. A jó és rossz szereplők küzdelme, segítséget nyújt az erkölcsi különbségek megértésében, ezzel támogatva a személyiségük kialakítását (Szilágyi, 2007).

Az állatmesék nemcsak tanulságosak, támogatást adnak a természet és élővilág felfedezésében is. A népmesék legtöbbje először félelmetesnek bizonyul, de a végén mindig megnyugtatóan zárulnak. Ezek a mesék segítik a gyermekeknek feldolgozni félelmeiket, és különbséget tenni a mese és a valóság között. Bár a gyerekek egyre ritkábban részesülnek az otthoni környezetben meseolvasásban, ellenben a képernyőhöz kötött rajzfilmekkel. A felolvasott mese, beindítja a gyermekek fantáziáját, így erősebben támogatva az érzelmi fejlődést, mint a képi tartalmak (Szilágyi, 2007).

Amikor az óvodapedagógusok mesét választanak, fontos figyelembe venniük a gyermekek életkorát és fejlettségi szintjét. Állatmeséket, egyszerűbb rövid kis meséket ajánlottabb mesélni, mint egy bonyolultabb tündér mesét, ugyanis ezek a mesék gyakran tartalmazznak, olyan elemeket, kifejezéseket amit a kisgyermek még nem tudnak értelmezni, (pl. varázslatos, ijesztő fordulatok). Hasznosabb olyan meséket választani, amelyekkel érthetően ismertetünk érzelmi szituációkat és nagyban segítik a gyermekeket az érzelmeiket felismerni és feldolgozni (Keresztesi, 2022).

A gyermekek gondolkodásában a meséknek kiemelt szerepe van, mivel ilyenkor még nem a logikus, hanem a fantázia által vezérelt gondolkodás a jellemző. A gyerekek szívesen hallgatnak meséket, hisz nagyban hozzájárul az érzelmeik megértéséhez. A klasszikusabb mesék, (pl. Grimm-mesék), amelyekben gyakrabban megjelennek a félelmetes elemek, nem ijesztik el a gyerekeket tartósan, annál inkább lehetőséget adnak számukra, hogy biztonságos környezetben találkozzanak a félelem érzésével és így megtanulják kezelni (Gerő, 2015).

Bruno Bettelheim szerint a mesék, érzelmileg nehéz helyzeteket tudnak bemutatni, mint például testvérféltékenység, szülőkkel szembeni harag, de segítséget nyújtanak ezek feldolgozásában (Gerő, 2015).

Elmondható, hogy a mese nem csupán szórakoztató történet, a mese egy fejlesztő eszköz, amely kiemelten segít a kisgyermeknek megérteni, feldolgozni az érzelmeiket, tehát érzelem fejlesztő hatással bír. A mesékben megjelenő kihívások, próbatételek, az élet kihívásait tükrözi vissza, lehetőséget adva a belső érzelmek vagy esetleges konfliktusok kivetítésére, megoldására. A mesehős útja példát ad a küzdésre, a kitartásra, és az érési folyamat természetességére (Kádár, 2012).

3.2 Érzelmi fejlődés játékkal

A játék már egészen a korai életszakasztól kezdve jelen van a gyermekek életében, és végig kíséri őket a fejlődés különböző szakaszaiban.

A kisgyermek szinte bármelyik tevékenységet, játékként tudják kezelni, hiszen a játék végül is könnyedén beépíthető a mindennapi élet tevékenységeibe, legyen csak szó az öltözködésről, evésről vagy a sétáról, a gyermeki gondolkodásban nincs nagy különbség a képzelet és a valóság között. Kiemelhető, hogy gyakorlatilag nincs a gyermekek számára olyan élmény, amelyből ne lehetne egy játék kiindulópontja. Ez a sajátos feldolgozás is bizonyítja, hogy a kisgyermek a játékban újra élhetik, újra értelmezhetik és szabályozhatják érzelmileg az őket ért hatásokat, lehet szó örömteli, vagy akár szomorú élményekről, a játék nagy biztonságot teremt a kisgyermeknek több területen. Nagy támogatást nyújt ez a folyamat az érzelmek felismerésében, megértésében és elfogadásában ami elengedhetetlen az érzelmi fejlődés szempontjából (Mérei, V.Binét, 2016).

A játék nemcsak szórakozási lehetőséget ad, nevelési és fejlesztési szerepeket is betölt. A játéktevékenység során a gyermek kapcsolatba lépnek a külvilággal, tapasztalatokat tudnak szerezni, szabályokkal ismerkednek meg, viselkedési mintákat sajátítanak el. Különböző játékeszközök és módszerek segítséget tudnak nyújtani abban, hogy a gyerekek kipróbálják és megtapasztalják képességeiket, tudatosabbak legyen több területen. A játék így hozzájárul a világról alkotott kép kialakuláshoz, ami különösen meghatározó a szociális fejlődésben, és különösen az érzelmi fejlődésben (Danis, 2011).

A játéktevékenységek biztos keretet tudnak nyújtani, a nehezebb érzések feldolgozásához és megértéséhez. Feszültség levezető hatásai mellett, örömet ad, hasonlóan működik, mint a mese, szintén segítséget nyújt a gyerekeknek megküzdenni a félelmeikkel és vágyaikkal is. Feszültségoldó hatását játékterápiákon is alkalmazzák (Kádár, 2012).

A játékban a gyermek, ha hagyjuk és támogatjuk, a felszabadulás érzését éli át. Az óvodás korú gyermek a szabadság érzését is tevékenykedése közben éli át, gyakorolja be. A játék a

gyermek számára a szabadság gyakorlásának természetes terepe és alkalma, vagyis semmi mással nem helyettesíthető és pótolható szabadságélmény-forrás (Kovács, 2009).

A gyermekek életkorával a játékok formája is változik, az egyszerű szabadjátéktól kezdve egészen a szabályjátékokig többféle lehetőséget kínál. A játékoknak rengeteg típusa van és minden típus más-más készségeket fejleszt, a szerepjátékkal fejleszthetjük a gyermekek szociális készségeit, ami hozzájárul az empátia fejlődéséhez is, a szabályjátékok során a gyermekek megtanulnak együttműködni, türelmet gyakorolhatnak és ezek mind kiemelten hozzájárulnak az érzelem fejlesztéshez. Összességében tehát elmondható a játéktevékenység nem csak élményeket ad a gyerekeknek, biztosítja a gyermekek természetes módon való fejlődését, így ezzel együtt segít a kisgyermekeknek felismerni önmagukat is (Danis, 2011).

IV. A gyermekek érzelmi fejlesztésének hatékony rendszerei és vizsgálata

Az érzelmi fejlesztés kulcsszerepet játszik a kisgyermek személyiségének kialakulásában, társas kapcsolataik minőségében, iskolai és későbbi életbeli sikerességükben. A gyermekkor különösen érzékeny időszak ennek megalapozására, ezért kiemelt fontos, hogy az érzelmi nevelés tudatosan és átgondoltan valósuljon meg. Ennek megfelelően az óvodai nevelés egyik kulcsfeladata az érzelmi fejlődés támogatása olyan hatékony rendszereken keresztül, amelyek biztos szakmai alapokra épülnek, de mégis figyelembe véve azt is, hogyan gondolkodnak, éreznek és tanulnak a kisgyermek a mindennapokban. Ezek a rendszerek komplex megközelítést alkalmaznak, egyszerre veszik figyelembe a gyermek életkori sajátosságait, egyéni fejlődési különbségeit, illetve azokat a pedagógiai módszereket amelyek valóban képesek előhozni a hatékony érzelem fejlődés kibontakozását.

A hatékony érzelmi fejlesztő rendszerek, nem elszigetelt programok, hanem olyan strukturált, de mégis rugalmas pedagógiai keretek, amelyek beépíthetők a mindennapi óvodai életbe. Ide tartoznak többek között a projektalapú nevelési megközelítések (pl. lehet itt szó meseterápiáról, érzelmeket célzó tematikus játékok, innovatív programok), amelyek konkrét fejlesztési célokat tűznek ki, eszköztárban a játékok, a mozgás, a művészeti foglalkozások. Ezek a rendszerek gyakran tartalmaznak megfigyelési és visszacsatolási elemeket is, amelyek segítségével a pedagógus nyomon tudja követni az érzelmi fejlődést, és szükség esetén differenciálni tudja a fejlesztést.

Az ilyen rendszerek hatékonyságát az adja, hogy integrált módon, élményalapúan, a gyermek aktív részvételére építve működnek. Az érzelmi tanulás nem különül el a többi nevelési céltól, hanem szervesen kapcsolódik az óvodai közösséghez, napi rutinokhoz. A cél nem az érzelmek „tanítása” hanem azok tudatosítása, megértése és megfelelő kifejezése, miközben a gyermek érzelmi biztonságban, pozitív megerősítések között tapasztalhatja meg önmagát és társait.

4.1 A vizsgálat módszere

A kutatás kérdőíves módszerrel történt. Az önállóan összeállított kérdőívet, amely 32 kérdésből állt össze, összesen 15 óvodapedagógus töltötte ki, 8 óvodapedagógus, akik a P.Frangepán Katalin Beregszászi Bázisóvodában dolgoznak, 7 pedagógus pedig a Nagydobronyi Napsugár óvodában. A kutatás kérdései értelemszerűen a gyermekek érzelmi

fejlesztésének hatékony rendszereire, illetve módszereire irányultak. Kutatás elemzésében összehasonlításra került a két intézményben folyó ez irányú pedagógiai tevékenység, és az, hogy mely mértékben fordítanak kellő figyelmet az óvodapedagógusok az óvodás gyermekek érzelmi fejlesztésére. A vizsgálat eredményeinek elemzése is fontos kérdésként merült fel, hogy melyik óvodában fordítanak koncentráltan nagyobb figyelmet a gyermekek érzelmi intelligencia fejlesztésére.

Kutatáshoz a kérdőív Word-dokumentumban készült, majd személyes átadásra került sor a két vizsgált óvodában. Összesen 15 pedagógus vett részt a kérdőív kitöltésében. A kérdőív összeállításánál kiemelt figyelmet kapott, hogy a kérdések egyértelműen értelmezhetőek és könnyen megválaszolhatóak legyenek, ezzel is kímélve a pedagógusok idejét.

A kutatás célja annak feltárása volt, hogy az óvodapedagógusok milyen módon fejlesztik a gyermekek érzelmeit óvodáskorban, milyen hatékony rendszereket alkalmaznak, továbbá, milyen mértékben fordítanak figyelmet az érzelmi nevelésre. A vizsgálat tárgyát képezte az is, hogy használnak-e érzelmi intelligenciát fejlesztő játékokat a mindennapokban, ismernek-e érzelemfejlesztő gyakorlatstílusokat, valamint alkalmazzák-e a meséket az érzelmi fejlődés támogatására. A kutatás kitért arra is, hogy milyen további hatékony módszerek állnak rendelkezésre ezen területen.

A vizsgálat 4 hipotézis bizonyítására épült.

1. Az óvodapedagógusok többsége (50-% fölött) tudatosan alkalmaz érzelemfejlesztő módszereket a mindennapi nevelési gyakorlatban.
2. A megkérdezett óvodapedagógusok (50-% fölött), visszaigazolást adott arra, hogy a kérdőívben említett érzelem fejlesztő játékokat, módszereket ismeri és alkalmazza.
3. A megkérdezett óvónők közül, a Nagydobronyi óvodában többen alkalmaznak a kulturált kommunikációt fejlesztő módszereket.
4. A megkérdezett óvónők közül, a Nagydobronyi óvodában többen alkalmaznak stresszkezelést fejlesztő módszereket.

4.2 A vizsgálat eredményeinek elemzése

Az alábbiakban, a kérdések feldolgozása történik, a következők szerint:

1. Az óvoda neve ahol dolgozik? - kérdés összesítője:

P. Frangepán Katalin Beregszászi bázisóvoda	Nagydobronyi Napsugár óvoda
8	7

1.számú táblázat

2. Összesen két település intézményéből érkeztek válaszok.

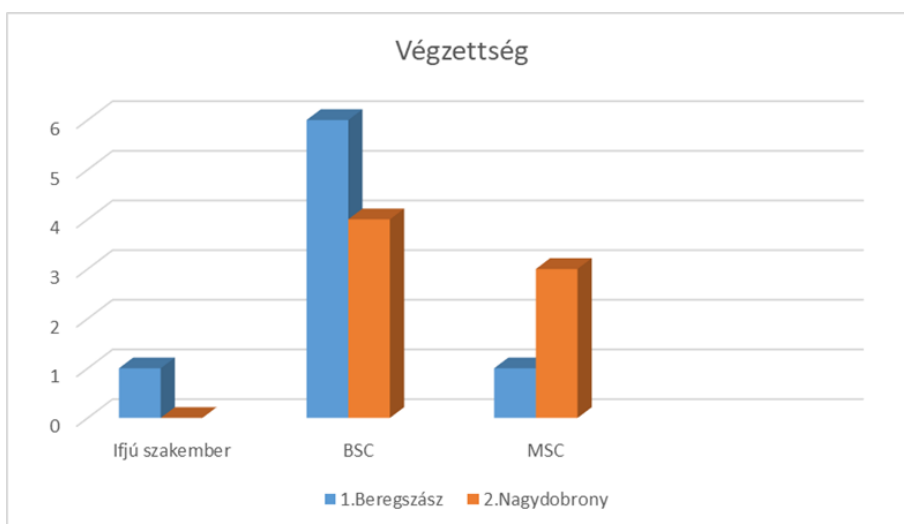
3.Milyen az ön legmagasabb óvodapedagógiai végzettsége? - kérdésre adott válaszok szerint:

	P. Frangepán Katalin Beregszászi bázisóvoda	Nagydobronyi Napsugár óvoda
Ifjú szakember	1	0
Bsc	6	4
Msc	1	3

2.számú táblázat

A Beregszászi intézményből 1 fő rendelkezik Ifjú szakember végzettséggel, további 6 fő BSc szintű végzettséggel, míg 1 fő MSc szinttel. Ugyanakkor a Nagydobronyi óvodában 4 fő BSc szinttel, 3 pedig MSc végzettséggel rendelkezik.

1. ábra: Végzettség szerinti megoszlás



4. Hivatásban eltöltött évek száma szerinti megoszlás:

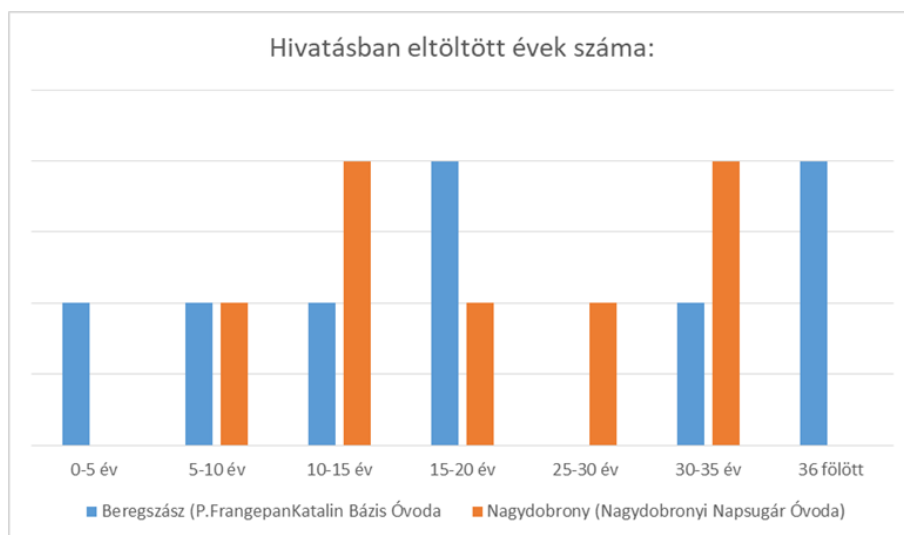
Az óvodapedagógusi hivatásban eltöltött évek száma	P. Frangepán Katalin Beregszászi bázisóvoda	Nagydobronyi Napsugár óvoda
0-5	1	0
5-10	1	1
10-15	1	2
15-20	2	1
25-30	0	1
30-35	1	2
36 fölött	2	0

3.számú táblázat

Ez a táblázat a pedagógusok szakmai tapasztalatait mutatja.

A beregszászi óvodában a pedagógusok többségének 15-20 és 36 év tapasztalata van. A Nagydobronyi óvodából a pedagógusok többsége 10-15 és 30-35 éves tapasztalattal rendelkeznek. Beregszászi intézményben több kategóriában is megoszlának, a hivatásban eltöltött évek.

2. ábra: Hivatásban eltöltött évek száma szerinti megoszlás



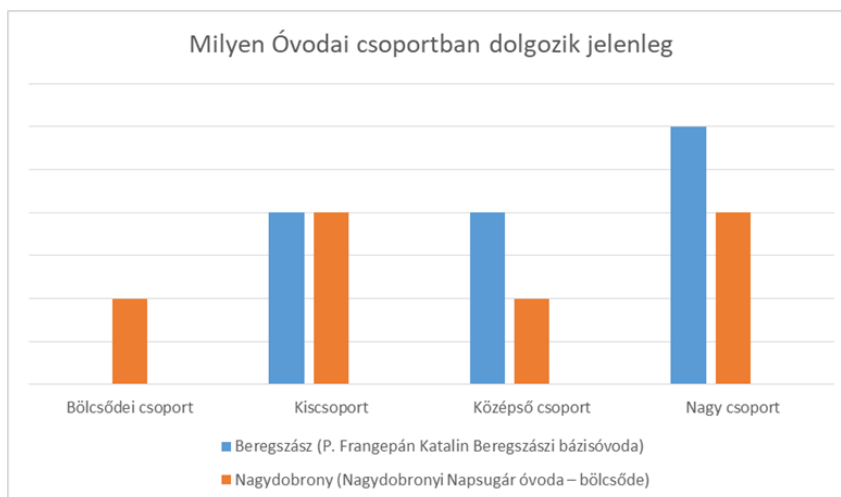
5. Milyen óvodai csoportban dolgozik? - kérdésre adott válaszok megoszlása:

	P. Frangepán Katalin Beregszászi bázisóvoda	Nagydobronyi Napsugár óvoda
Bölcsődei csoport	0	1
Kiscsoport	2	2
Középső csoport	2	1
Nagy csoport	3	2
Vegyes csoport	1	1

4.számú táblázat

A válaszok szerint a Nagydobronyi intézményből: 1 pedagógus bölcsődei csoportban dolgozik, 2 kiscsoportban, 1 középső csoportban, 2 nagycsoportban és 1 vegyes csoportban. A Beregszászi intézményből 2 pedagógus kiscsoportban, 2 középső csoportban, 3 nagy csoportban, és 1 vegyes csoportban dolgozik.

3. ábra: Milyen óvodai csoportban dolgozik jelenleg? – kérdésre adott válaszok



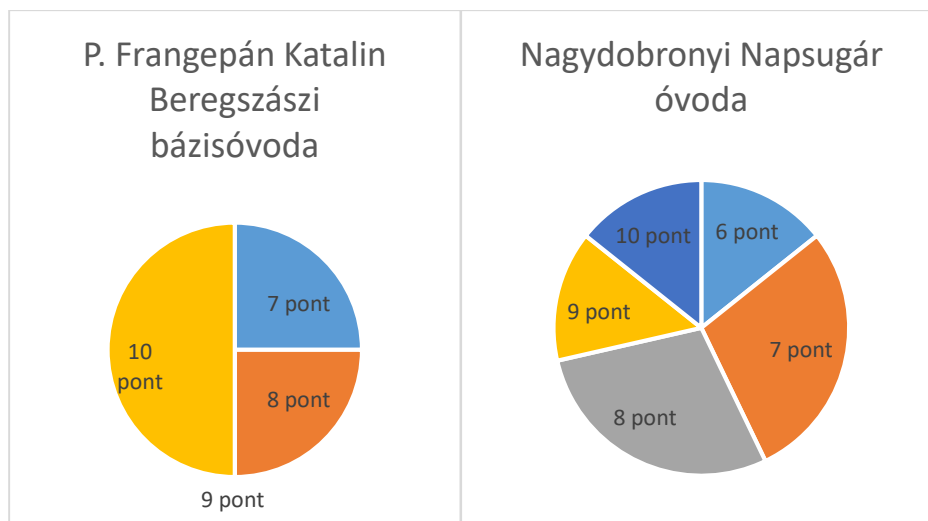
6. Ha a kisgyermek érzelmi intelligenciájának fontosságát kellene meghatározni egy tízes skálán, ön hány ponttal fejezné ezt ki? – kérdésre adott válaszok megoszlása:

Az értékelés pontszámokban kifejezett súlyozása	P. Frangepán Katalin Beregszászi bázisóvoda	Nagydobronyi Napsugár óvoda
1	0	0
2	0	0
3	0	0
4	0	0
5	0	0
6	0	1x6
7	2x7	2x7
8	2x8	2x8
9	0	1x9
10	4x10	1x10
A pontértékek összege:	70pont	55 pont

5.számú táblázat

A válaszok alapján megállapítható, hogy a Beregszászi (70 pont) óvodai intézmény pedagógusai némileg magasabb pontértékben határozták meg az érzelmi intelligenciafejlesztés jelentőségét, mint a Nagydobronyi óvodában (55 pont).

4. ábra: Ha a kisgyermek érzelmi intelligenciájának fontosságát kellene meghatározni egy tízes skálán, ön hány ponttal fejezné ezt ki? - kérdésre adott válaszok mutatói:



7. Jelölje be, az ön által szervezett tevékenységeket, amelyben a gyermek érzelmi intelligenciáját fejleszti – kérdésre adott válaszok megoszlása:

Szervezett tevékenységi formák	P. Frangepán Katalin Beregszászi bázisóvoda	Nagydobronyi Napsugár óvoda
Élő mesélés	7	7
Animációs mesefilmek az érzelmek fajtáiról	2	1
Rajz és videófilmek a megfelelő viselkedési formákról	3	3
Bábjáték	6	7
Érzelemfelismerő játékok	5	6
Énekes játékok	5	5
Zenehallgatás	4	4
Kézműves tevékenységek	4	2
Beszélgetések a gyermekek aktuális érzéseivel kapcsolatban	7	6

6.számú táblázat

A válaszok alapján kijelenthető, hogy a két óvoda pedagógusai hasonló tevékenységekben, hasonló pedagógiai eszközök alkalmazásával fejlesztik az óvodás gyermekek érzelmi intelligenciáját. Jelentős különbség nem figyelhető meg.

8. Nevezzen meg legalább egy a játékot, amelyet/ket azért szervez, hogy a gyermek érzelmi intelligenciáját fejlessze általa! - kérdésre adott válaszok megoszlása:

A játékok megnevezései	P. Frangepán Katalin Beregszászi bázisóvoda	Nagydobronyi Napsugár óvoda
„Milyen napod van ma?”	0	1
„Milyen érzés?”	1	0
Érzelemfelismerő kártyák	3	3

Szerepjáték	1	1
Ügyességi játékok (siker és kudarc élmény kezelése)	1	0
„Mondjunk kedves szavakat egymásnak”	0	1
„Grimasz kártya”	0	1
„Koszorú, koszorú”	1	0
„Különböző érzelmek fejlesztő játékok”	1	0

7.számú táblázat

A válaszadók 9 játéktípust neveztek meg. Mindkét óvodában alkalmazzák az *érzelemfelismerő kártyákat* és a *szerepjátékokat* a gyermeki érzelmek fejlesztésében. A többi játéknál nem volt egyezés megfigyelhető.

9.Milyen relaxációs gyakorlatokat végez, amely a gyermek érzelmi intelligencia fejlesztésére hat? - kérdésre adott válaszok megoszlása:

Alkalmazott relaxációs gyakorlatok	P. Frangepán Katalin Beregszászi bázisóvoda	Nagydobronyi Napsugár óvoda
Pihentető zenehallgatás	3	2
Puzzle	2	4
Mesehallgatás	5	6
Képeskönyv nézegetés	4	3
Alkotó tevékenységek (rajzolás, kifestő stb.)	4	7
egyéb: Fejlesztő, didaktikus játékok	1	0
Különböző szabad alkotások	1	0
Különböző relaxációs játékok	1	0
Természet hangjának hallgatása	2	0

8.számú táblázat

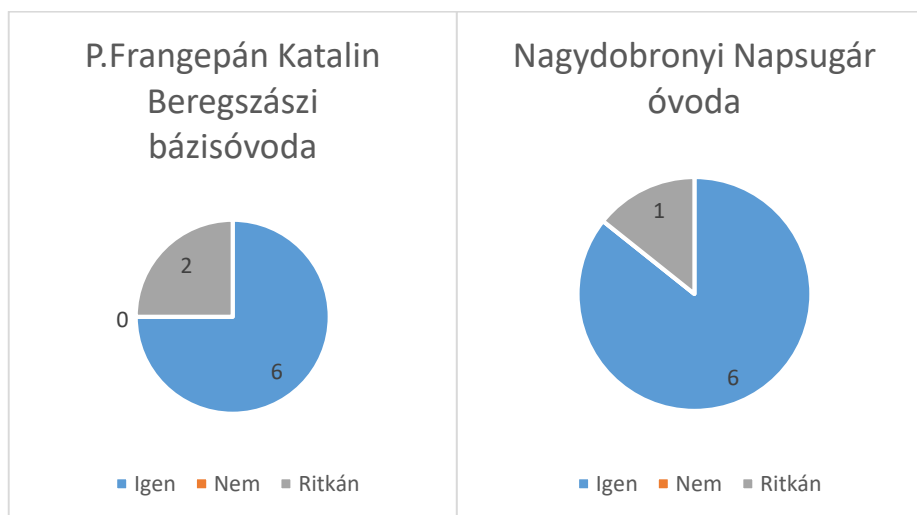
A válaszadók 9 relaxációs gyakorlatstípust neveztek meg. A válaszok alapján megállapítható, hogy a pedagógusok többsége szerint a *mesehallgatás*, és az *alkotó tevékenységek*, *képes könyvek lapozása*, mint relaxációs gyakorlat hatékonyak bizonyul a gyerekek számára.

10.Ön használ-e az érzelmek felismerését és megnevezését fejlesztő játékokat, módszereket? - kérdésre adott válaszok megoszlása:

	P. Frangepán Katalin Beregszászi bázisóvoda	Nagydobronyi Napsugár óvoda
Igen	6	6
Nem	0	0
Ritkán	2	1

A válaszok alapján, a két intézményben egyenlő arányban használnak érzelmek felismerését és megnevezését segítő játékokat, azonban a Beregszászi intézményben és a Nagydobronyiban 1-2 pedagógus ritkábban alkalmaz ilyen módszereket.

5. ábra: Ön használ-e az érzelmek felismerését és megnevezését fejlesztő játékokat, módszereket? - kérdésre adott válaszok mutatói:



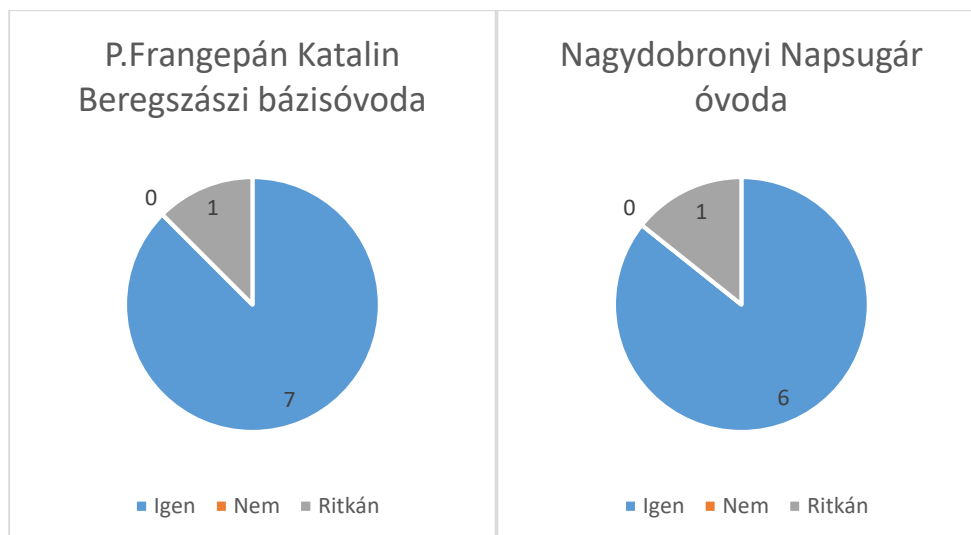
11. Mesehallgatás után, a mese tartalmának megbeszélése során, megbeszéljük-e gyermekekkel a mese szereplőinek az érzéseit? (PL.: hogyan érezhették magukat a mese szereplői és miért?) - kérdésre adott válaszok megoszlása:

	P. Frangepán Katalin Beregszászi bázisóvoda	Nagydobronyi Napsugár óvoda
Igen	7	6
Nem	0	0
Ritkán	1	1

10.számú táblázat

A válaszok alapján a legtöbb óvodapedagógus, mesehallgatás után megbeszéli a gyerekekkel a mese szereplőinek az érzéseit, mind a kettő intézményben, kivéve 1-1 pedagógus kivételével.

6. ábra: Mesehallgatás után, a mese tartalmának megbeszélése során, megbeszéljük-e gyermekekkel a mese szereplőinek az érzéseit? - kérdésre adott válaszok mutatói:



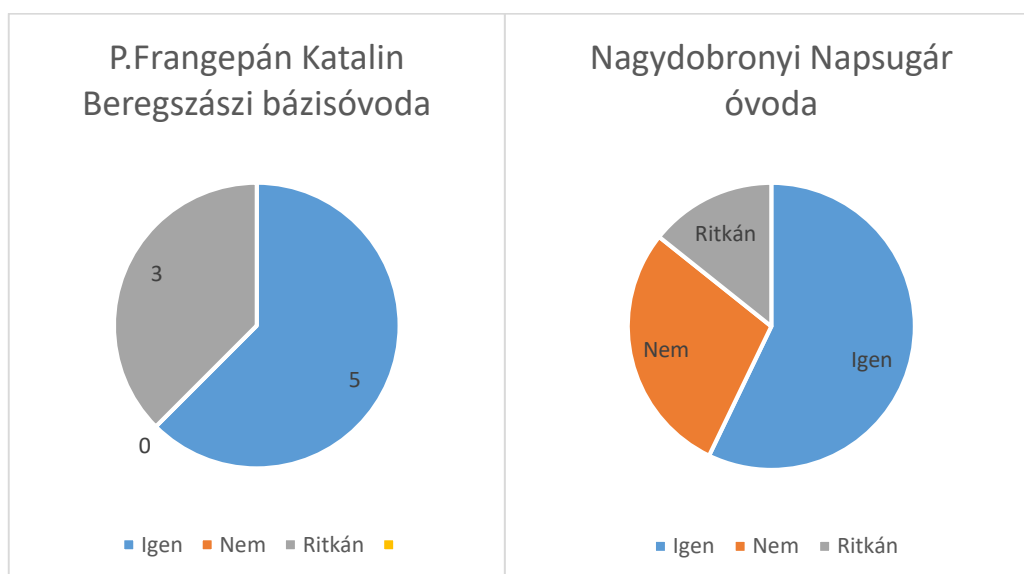
12.Ön alkalmazza-e a "Tükör játékot" a mimikai kifejezésmódok értelmezése céljából? (pl: nézd meg milyen az, amikor kedvesen mosolyogsz!.) - kérdésre adott válaszok megoszlása:

	P. Frangepán Katalin Beregszászi bázisóvoda	Nagydobronyi Napsugár óvoda
Igen	5	4
Nem	0	2
Ritkán	3	1

11.számú táblázat

A válaszok alapján a pedagógusok többsége alkalmazza a „Tükör játékot” a mimikai kifejezésmódok céljából. A Beregszász intézményben a 8 pedagógusból 5 rendszeresen használja, míg a Nagydobronyi intézményben a válaszok kicsit megosztottabbak.

7. ábra: Ön alkalmazza-e a "Tükör játékot" a mimikai kifejezésmódok értelmezése céljából? - kérdésre adott válaszok mutatói:



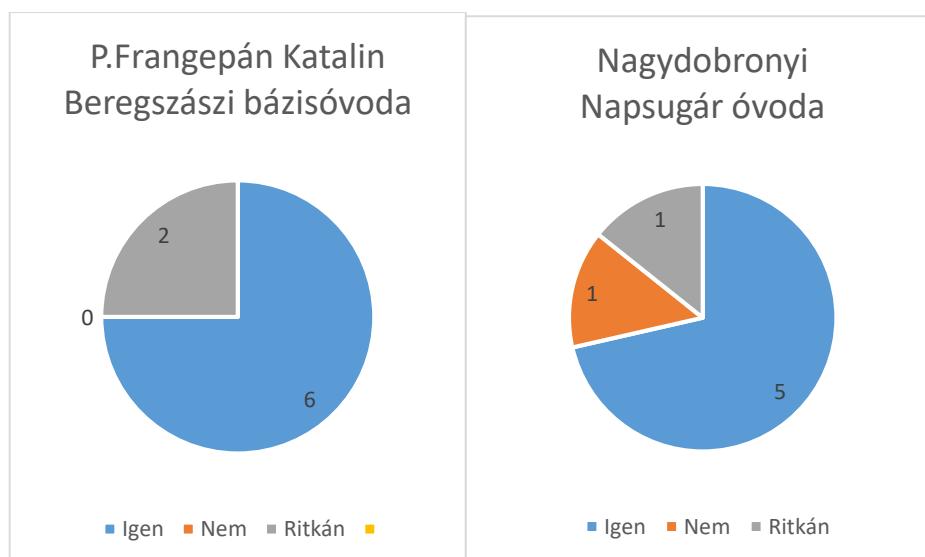
13.Ön alkalmaz-e az „Érzelem kártyákat”? (a különféle érzelmek felismerésének és megnevezéseinek gyakorlása céljából!) - kérdésre adott válaszok megoszlása:

	P. Frangepán Katalin Beregszászi bázisóvoda	Nagydobronyi Napsugár óvoda
Igen	6	5
Nem	0	1
Ritkán	2	1

12.számú táblázat

A válaszok alapján a pedagógusok többsége használja az „Érzelem kártyákat” az érzelmek felismerése céljából. A Beregszászi intézményből és a Nagydobronyiból is szinte egyenlő arányokkal.

8. ábra: Ön alkalmaz-e „Érzelem kártyákat”? - kérdésre adott válaszok mutatói:



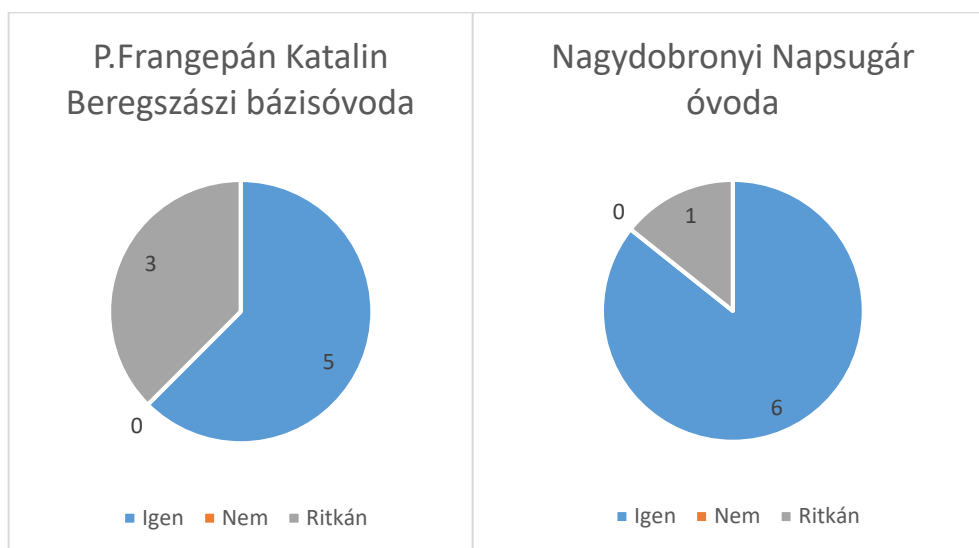
14.Ön alkalmaz-e Empátiát fejlesztő játékokat, módszereket? - kérdésre adott válaszok megoszlása:

	P. Frangepán Katalin Beregszászi bázisóvoda	Nagydobronyi Napsugár óvoda
Igen	5	6
Nem	0	0
Ritkán	3	1

13.számú táblázat

A válaszok alapján az óvodapedagógusok többsége, alkalmaz empátiát fejlesztő játékokat és módszereket, mindkettő intézményben, de előfordulnak kisebb eltérések, néhányan ritkábban.

9. ábra: Ön alkalmaz-e Empátiát fejlesztő játékokatm módszereket? - kérdésre adott válaszok mutatói:



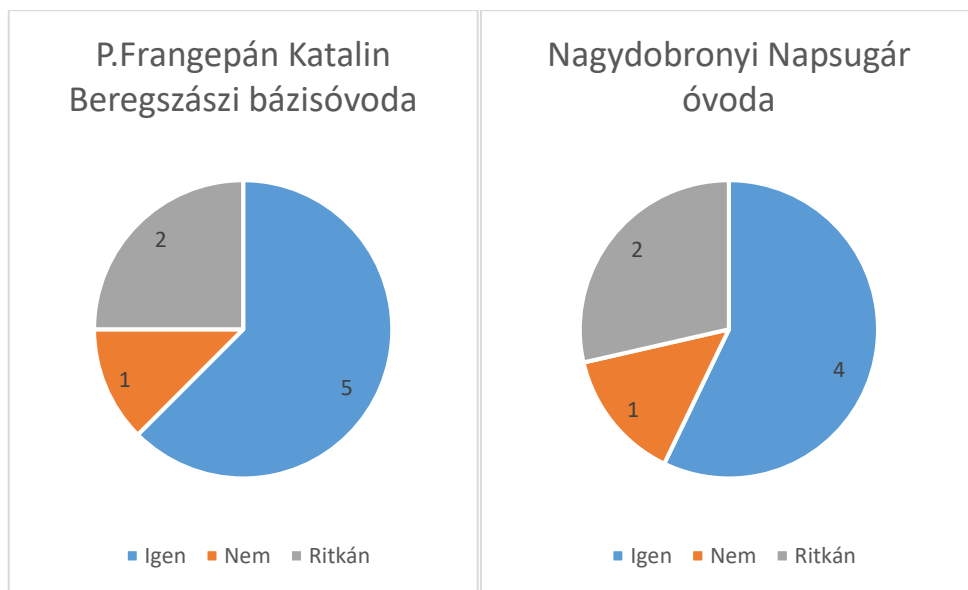
15.Ön szokta-e alkalmazni a mindennapokban a "Varázsszó" játékot? (amely révén a gyermekek a különféle kedves gesztusokat és kedves szavakat, kifejezésmódokat gyakorolhatják? - kérdésre adott válaszok megoszlása:

	P. Frangepán Katalin Berekaszzi bázisóvoda	Nagydobronyi Napsugár óvoda
Igen	5	4
Nem	1	1
Ritkán	2	2

14.számú táblázat

A válaszok alapján az óvónők többsége alkalmazza a „Varázsszó” játékot, amely segítségével a gyermekek különféle gesztusokat és kedves szavakat gyakorolhatnak. Kisebb eltérés figyelhető csak meg, 1-2 pedagógus ritkábban használja vagy egyáltalán nem.

10. ábra: Ön szokta-e alkalmazni a „Varázsszó” játékot? - kérdésre adott válaszok mutatói:



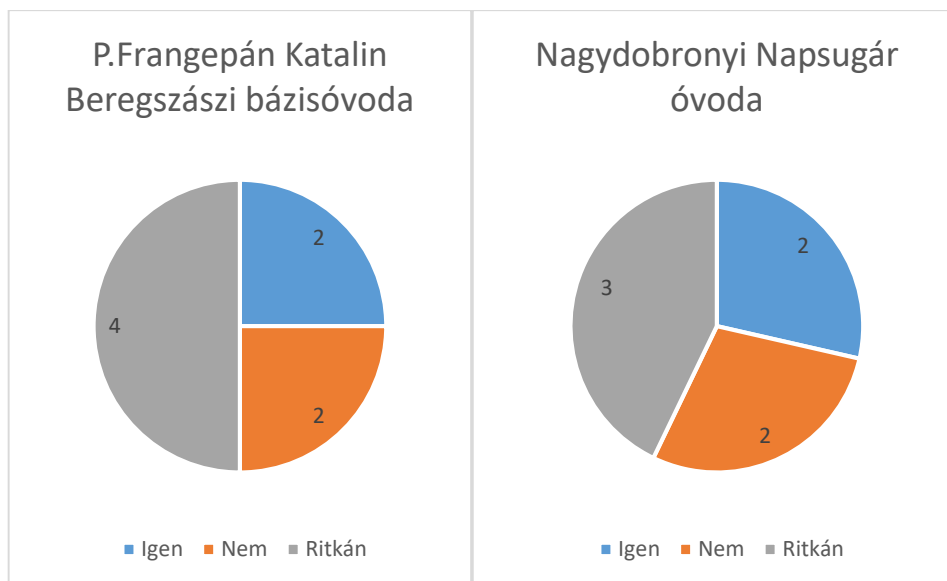
16. Ön szokta-e alkalmazni a mindennapokban a "Ha én lennék..." játékot? (egy konkrét élethelyzetet bemutató kép (fénykép) alapján, szavakkal írja le, a gyermek, milyen érzéseket közvetít a számára a kép, és ha ez vele történne, ő mit érne? - kérdésre adott válaszok megoszlása:

	P. Frangepán Katalin Berekaszási bázisóvoda	Nagydobronyi Napsugár óvoda
Igen	2	2
Nem	2	2
Ritkán	4	3

15.számú táblázat

A válaszok alapján, a módszer használata eléggé vegyes, a pedagógusok kevese használja mindkét intézményben, valamivel többen csak ritkábban használják a „Ha én lennék...” játékot, mint érzelem fejlesztő módszer.

11. ábra: Ön szokta-e alkalmazni a „Ha én lennék...” játékot a mindennapokban? - kérdésre adott válaszok mutatói:



17. Kérem, nevezze meg, milyen hasonló típusú játékot alkalmaz Ön a gyermek érzelmi fejlesztésében! - kérdésre adott válaszok megoszlása:

	P. Frangepán Katalin Berekaszási bázisóvoda	Nagydobronyi Napsugár óvoda
„Én mit tennék”	1	0
Bábjáték	0	1
„Mese hallgatás”	1	1
„Érzelemkártya”	1	0
„Találd ki mit érzek?”	0	2
„Anyuka és a kisbaba”	0	1
„Varázsdoboz”	1	0
Történet mesélés	1	0
„Mese hősök helyébe képzeljük magunk”	1	0
Szerepjáték	0	3
„A lufik érzései”	0	1
„Érzelem-mese” társasjáték	0	1
„Igaz vagy hamis”	1	0
„Érzelem párosítás”	1	0
„Mit érzek?”	1	0
„Ki a szomorú, vidám”	1	0

16.számú táblázat

A válaszadók 16 játékstílust neveztek meg, bár ha jobban nézzük a mesehallgatás nem nevezhető játéknak. A válaszok alapján megállapítható, hogy a pedagógusok körében, nincs különösebben kiemelhető érzelem fejlesztő játék. A Nagydobronyi pedagógusok körében emelhető ki a „Szerepjáték”, mint érzelemfejlesztő módszer.

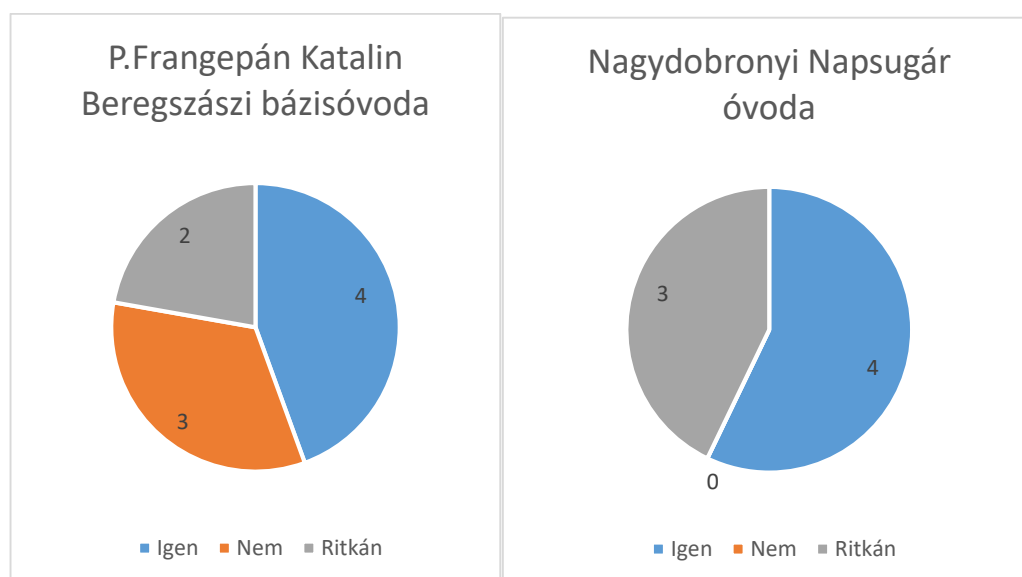
18. Ön alkalmaz-e szerepjátékokat, az empátia fejlesztésére? - kérdésre adott válaszok megoszlása:

	P. Frangepán Katalin Beregszászi bázisóvoda	Nagydobronyi Napsugár óvoda
Igen	4	4
Nem	3	0
Ritkán	1	3

17.számú táblázat

A válaszok alapján mindkét intézmény pedagógusai alkalmaznak szerepjátékokat az empátia fejlesztésére, de a Nagydobronyi óvodában valamivel egységesebb a gyakorlat, mint a Beregszászi intézményben.

12. ábra: Ön alkalmaz-e szerepjátékokat az Empátia fejlesztésére? - kérdésre adott válaszok mutatói:



19. Melyik szerepjátékot tartja a leghatékonyabbnak a gyermekek érzelmi fejlesztésében? - kérdésre adott válaszok megoszlása:

Játékok megnevezései:	P. Frangepán Katalin Beregszászi bázisóvoda	Nagydobronyi Napsugár óvoda
„Szerepjátékok a családdal kapcsolatosan”	1	2
„Családos és babás játékok”	1	2
„Játsszuk el egymás viselkedését”		1
„Anyukás, ahogyan bánt a gyerekekkel”	1	0
„Állatok utánzása”	1	0
„Olyan amelyben minden gyerek részt vesz”	1	0

„Mese dramatizálás”	1	0
Szituációs gyakorlatok	1	0
„Mit csinálna a Maci mamája”	0	1
„Beöltözös”	0	1
„Boldog – szomorú”	1	0
„Vendégségben”	1	0
„Buszon utazok”	1	0

18.számú táblázat

A válaszadók 13 szerepjáték gyakorlatstílust neveztek meg. A Nagydobronyi intézményből kiemelhető a „családos szerepjáték”, mint hatékony érzelemfejlesztő módszer, de a Beregszászi intézményből nem kaptam egységes választ.

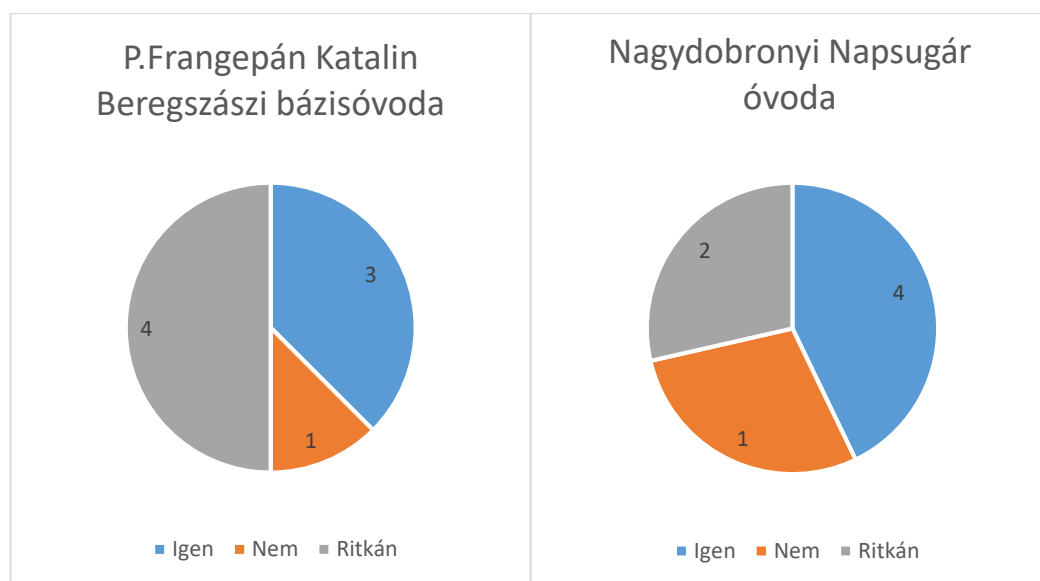
20.Ön alkalmaz-e az óvodai nevelésben önszabályozást fejlesztő játékokat, módszereket? - kérdésre adott válaszok megoszlása:

	P. Frangepán Katalin Beregszászi bázisóvoda	Nagydobronyi Napsugár óvoda
Igen	4	4
Nem	1	1
Ritkán	3	2

19.számú táblázat

A válaszok alapján elmondható, mind a két óvodában alkalmaznak önszabályozást fejlesztő játékokat, illetve módszereket, de az alkalmazás gyakorisága eltérő. A Beregszászi intézményben inkább használják, míg a Nagydobronyi óvodában nem.

13. ábra: Ön alkalmaz-e az óvodai nevelésben önszabályozást fejlesztő játékokat, módszereket? - kérdésre adott válaszok mutatói:



21. Kérem, nevezzen meg legalább egy olyan önszabályozást fejlesztő játékot, amely, az ön megítélése szerint a leghatékonyabb! - kérdésre adott válaszok megoszlása:

	P. Frangepán Katalin Beregszászi bázisóvoda	Nagydobronyi Napsugár óvoda
Szabályjátékok	1	0
„Bábozások”	1	0
„Lufi légzés játék”	1	0
„Érzelmek zsákja”	0	1
„Mozgásos szabályjátékok”	1	0
„Csendkirály”	1	0
„Szoborjáték”	0	1
„Cseng-cseng gyűrű”	0	1
„Piros-zöld, mozgásos játék”	1	1
„Mi a jó és mi a rossz”	1	0
„Azért szeretlek, mert..”	1	0
„Gyurmázás”	0	1

20.számú táblázat

A válaszadók 12 önszabályozást fejlesztő gyakorlatstílust neveztek meg. A válaszok alapján megállapítható, hogy az ilyen módszerek alkalmazása a Beregszászi intézményben gyakoribb, mint a Nagydobronyiban.

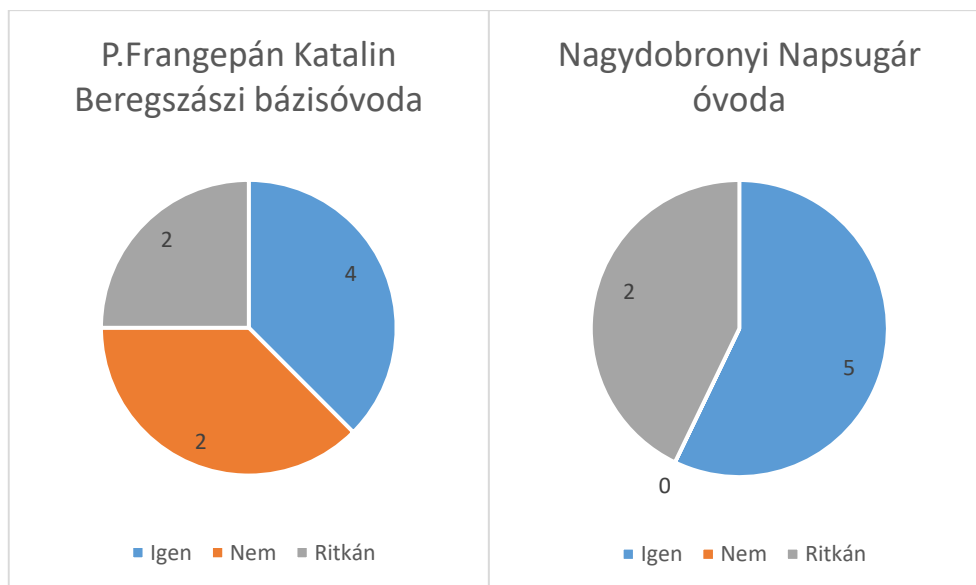
22.Ön alkalmaz-e az óvodai nevelésben stresszkezelő játékokat, módszereket? - kérdésre adott válaszok megoszlása:

	P. Frangepán Katalin Beregszászi bázisóvoda	Nagydobronyi Napsugár óvoda
Igen	4	5
Nem	2	0
Ritkán	2	2

21.számú táblázat

A válaszok alapján megállapítható, mindkét intézmény alkalmaz stresszkezelő játékokat és módszereket, de az alkalmazásuk gyakorisága eltérő. A Nagydobronyi intézményben kicsivel magasabb az arány.

14. ábra: Ön alkalmaz-e az óvodai nevelésben stresszkezelő játékokat, módszereket? - kérdésre adott válaszok mutatói:



23. Kérem, nevezzen meg legalább egy olyan stresszkezelő játékot, amely, az ön megítélése szerint a leghatékonyabb! - kérdésre adott válaszok megoszlása:

Stresszkezelő játékok megnevezései:	P. Frangepán Katalin Beregszászi bázisóvoda	Nagydobronyi Napsugár óvoda
„Kilégzés, belégzés séta”	1	0
„Lufi légzés játék”	1	2
„Ezer mosoly”	1	0
Stressz labda	0	1
Plüss állatok	0	1
Gyurmázás	1	1
Tornajátékok	1	0
Rajzolás	0	1
Ölelés	0	1
Társas játék	0	1

22.számú táblázat

A válaszadók 10 stresszkezelő gyakorlatstílust neveztek meg. A válaszok alapján megállapítható többféle módszert használnak, mindkettő intézményben egyaránt, amelyekkel nem csak érzelmeket fejlesztenek, a kreatív és mozgásos foglalkozásokkal hozzájárulhatnak a gyermekek teljes személyiségfejlődéséhez

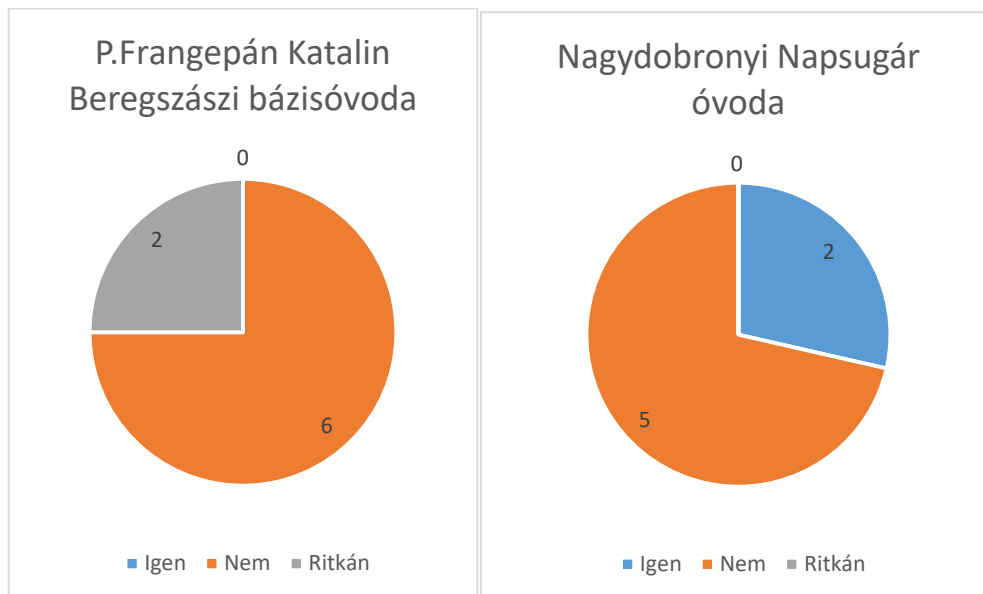
24. Alkalmazza-e a gyermekek feszültségoldására „Dühpárna” - módszert? (Pl: megölelhetik, ráfújhatják a haragjukat)? - kérdésre adott válaszok megoszlása:

	P. Frangepán Katalin Beregszászi bázisóvoda	Nagydobronyi Napsugár óvoda
Igen	0	2
Nem	6	5
Ritkán	2	0

23.számú táblázat

A válaszok alapján megállapítható, a Beregszászi intézményben a pedagógusok többsége nem alkalmazza a gyermekek számára a „Dühpárna” módszert, ezzel szemben a Nagydobronyi óvoda pedagógusai közül élnek ezzel a lehetőséggel.

15. ábra: Ön alkalmazza a „Dühpárna” módszert? - kérdésre adott válaszok mutatói:



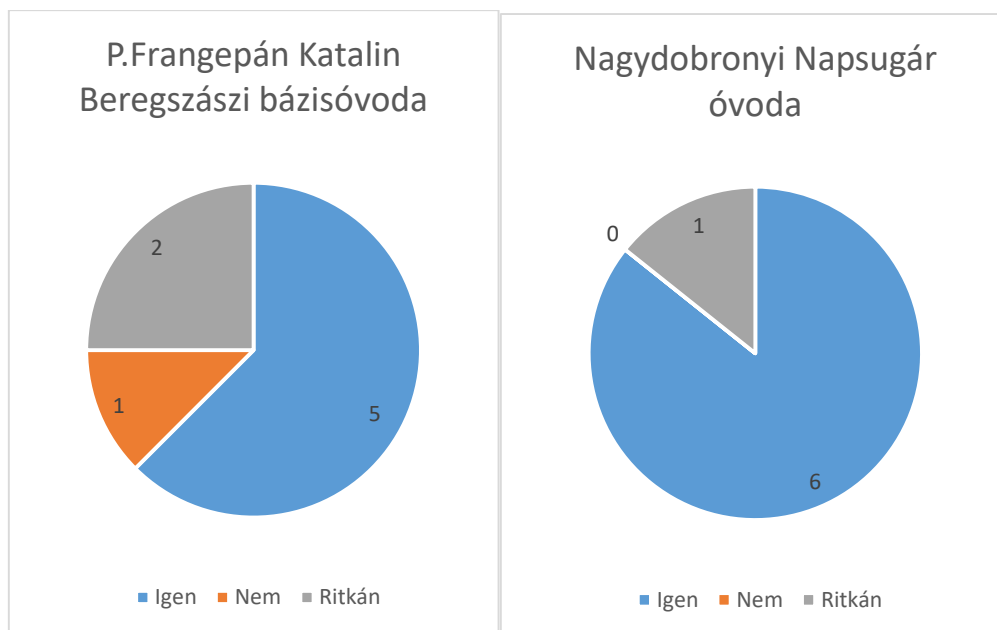
25. Ön alkalmaz-e kulturált kommunikációt fejlesztő játékokat, módszereket? - kérdésre adott válaszok megoszlása:

	P. Frangepán Katalin Beregszászi bázisóvoda	Nagydobronyi Napsugár óvoda
Igen	5	6
Nem	1	0
Ritkán	2	1

24.számú táblázat

A válaszok alapján egyértelműen megállapítható, mindkét intézmény pedagógusai alkalmaznak kulturált kommunikációt fejlesztő módszereket, illetve játékokat.

16. ábra: Alkalmazza-e a kulturált kommunikációt fejlesztő játékokat, módszereket? - kérdésre adott válaszok mutatói:



26. Kérem, nevezzen meg legalább egy olyan fejlesztő játékot, amely, az ön megítélése szerint a leghatékonyabban fejleszti a gyermekek kulturált kommunikációs készségét! – kérdésre adott válaszok megoszlása:

A leghatékonyabbnak ítélt játékok megnevezései	P. Frangepán Katalin Beregszászi bázisóvoda	Nagydobronyi Napsugár óvoda
Orvos szerepjáték	1	1
Boltos szerepjáték	2	1
Képes történetek	0	1
„Találd ki mire gondolok”	0	1
„Rakjuk időrendbe”	0	1
„Varázsszavak”	0	1
Szituációs játékok	1	0
Étteremben szerepjáték	1	0
Népi játékok	1	0
„Rakd sorrendbe a mesét képek alapján”	0	2
„Beszélgető kör”	1	0

25.számú táblázat

A válaszadók 11 kulturált kommunikációt fejlesztő gyakorlatstílust neveztek meg. Megállapítható, hogy mindkét intézményben a szerepjátékokat tartják (pl. orvos, boltos, étteremben) a leghatékonyabb módszereknek.

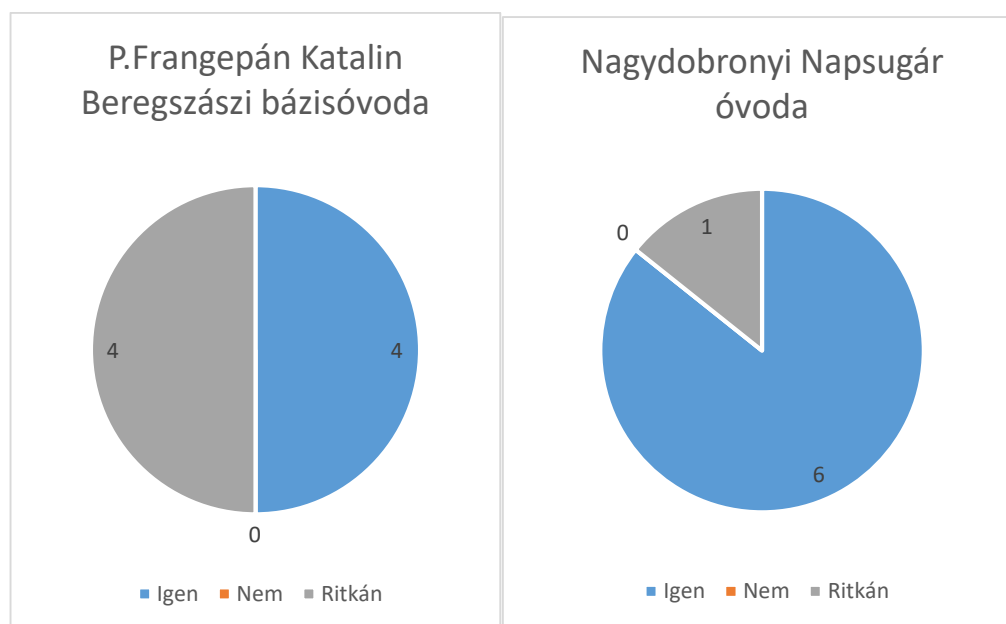
27. Alkalmazza-e a "Folytasd a mondatot" c. önkifejezés fejlesztő módszert? (Pl.: „Ma boldognak éreztem magam, mert...” vagy „Szomorú voltam, amikor...”) - kérdésre adott válaszok megoszlása:

	P. Frangepán Katalin Beregszászi bázisóvoda	Nagydobronyi Napsugár óvoda
Igen	4	6
Nem	0	0
Ritkán	4	1

26.számú táblázat

A válaszok alapján megállapítható, hogy mindkét óvoda, óvodapedagógusai alkalmazzák a „Folytasd a mondatot” módszert. Nagydobronyban az óvodapedagógusok többsége alkalmazzá, míg a Beregszászi pedagógusok válaszadók fele.

17. ábra: Alkalmazza-e a „Folytasd a mondatot” c. önkifejezés módszert? - kérdésre adott válaszok mutatói:



28. Ön alkalmaz önbizalom- és pozitív énképfejlesztő módszereket? - kérdésre adott válaszok megoszlása:

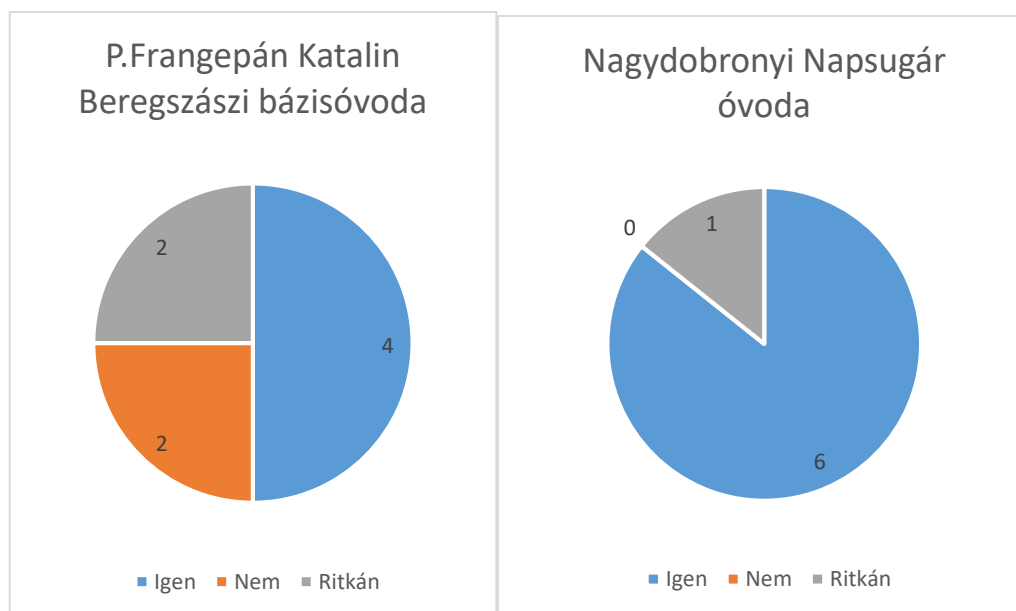
	P. Frangepán Katalin Beregszászi bázisóvoda	Nagydobronyi Napsugár óvoda
Igen	4	6
Nem	2	0
Ritkán	2	1

27.számú táblázat

A válaszok alapján a két óvoda között eltérés mutatkozik, az önbizalom- és pozitív énképfejlesztő módszereket alkalmazásában. A Nagydobronyi óvoda pedagógusainak

többsége alkalmaz ilyen módszereket, Beregszászban az adatok megosztóbbak, néhányan alkalmazzák ezt a módszert.

18. ábra: Ön alkalmaz önbizalom és énképfejlesztő módszereket? - kérdésre adott válaszok mutatói:



29.Kérem, nevezzen meg legalább egy önbizalom, illetve pozitív énképfejlesztő játékot, amely, az ön megítélése szerint a leghatékonyabb! - kérdésre adott válaszok megoszlása:

Önbizalom fejlesztő játékok megnevezései	P. Frangepán Katalin Beregszászi bázisóvoda	Nagydobronyi Napsugár óvoda
„Én ilyen vagyok”	1	0
„Azt szeretem benned”	0	2
„Tükörjáték”	2	3
„Büszkességgör”	1	0
„Dicséretkör”	1	0
„Képességkártya”	1	0
„Pozitív élmények”	0	1
„Labdajátékok”	1	0

28.számú táblázat

A válaszadók 8 önbizalom, énképfejlesztő gyakorlatstílust neveztek meg. A Beregszászi intézményben többféle ilyen módszert, illetve játékot alkalmaznak, míg a Nagydobronyi intézményben 6 pedagógus igazolta vissza, hogy alkalmaz önbizalom fejlesztő játékokat, módszereket.

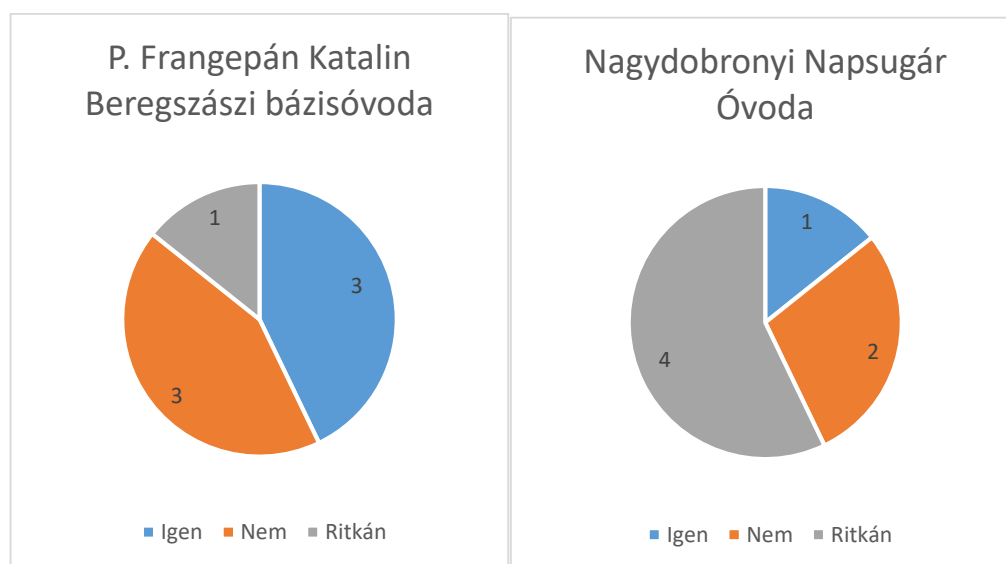
30. Alkalmazza-e az óvodai mindennapokban a "Tapsolj magadért" módszert? (Pl.: ahol minden gyermek mond egy dolgot, amire büszke, és a többiek megtapsolják.) - kérdésre adott válaszok megoszlása:

	P. Frangepán Katalin Beregszászi bázisóvoda	Nagydobronyi Napsugár óvoda
Igen	3	1
Nem	3	2
Ritkán	1	4

29.számú táblázat

A válaszok alapján elmondható, hogy a Nagydobronyi óvodában ezt a módszert inkább ritkábban használják, Beregszászban a módszer alkalmazásának mutatója magasabb.

19. ábra: Ön alkalmazza-e a „Tapsolj magadért” módszert? - kérdésre adott válaszok mutatói:



31.Kérem, nevezze meg azt a játékot, amelyet Ön leghatékonyabbnak vélt a gyermekek érzelmi fejlesztésében és ezt javasolná más óvónőknek is! – kérdésre adott válaszok megoszlása:

A válaszadó által javasolt érzelemfejlesztő játékok megnevezései	P. Frangepán Katalin Beregszászi bázisóvoda	Nagydobronyi Napsugár óvoda – bölcsőde
Érzelempártya	4	1
Tükörjáték	0	1
Szerepjátékok	1	2
Dramatikai játékok	0	1
„Találd ki mit érzek”	0	2
„Boldog nap”	0	1
„Én ilyen vagyok”	1	0

30.számú táblázat

A válaszadók 7 érzelem fejlesztő gyakorlatstílust vélnek a leghatékonyabbnak, azon belül is legkiemelkedőbb a Beregszászi intézmény pedagógusai szerint az „Érzelemkártyák”, míg a Nagydobronyi intézmény pedagógusai egyenlő arányban ajánlják a „szerepjátékokat”, illetve a „Találd ki mit érzek” érzelem fejlesztő módszereket.

4.3 Az eredmények interpretációja

A kutatás egyik központi kérdése az volt, hogy az óvodapedagógusok milyen mértékben alkalmazzák tudatosan az érzelemfejlesztő módszereket az óvodai nevelés során. A gyermekek érzelmi fejlesztése kiemelkedő jelentőségű az egészséges szociális kapcsolatok kialakítása, az önismeret és az empátia fejlődése szempontjából, ezért elengedhetetlen, hogy a pedagógusok e területre is tudatos figyelmet fordítsanak. A nevelési folyamatban betöltött szerepük nemcsak ismeretátadásra, hanem a személyiségfejlesztésre is kiterjed, így különösen fontos annak vizsgálata, hogy a pedagógusok milyen módszereket alkalmaznak az érzelmek felismerésének, megértésének és kezelésének elősegítésére.

Az alábbi részben az első hipotézis igazolására irányuló adatokat és azok értelmezését mutatom be. A hipotézis azt feltételezte, hogy az óvodapedagógusok többsége (50%-fölött) tudatosan alkalmaz érzelemfejlesztő módszereket a mindennapi nevelési tevékenységeiben. Ennek vizsgálatára a kérdőív több, célzottan erre vonatkozó kérdést tartalmazott. Az elemzés során azt vizsgáltam, hogy az egyes kérdésre hány pedagógus adott „igen” választ, amelyre arra utal, hogy a megnevezett módszert ismeri és alkalmazza.

Az alábbi táblázat a válaszok megoszlását mutatja be, amely alapján megállapítható, hogy minden kérdés esetében legalább 8 pedagógus válaszolt igennel, ez a 15 fős mintában több mint 50%-os arányt jelent. Mindez azt támasztja alá, hogy a válaszadók valóban tudatosan alkalmazzanak különféle érzelemfejlesztő módszereket, tehát a hipotézis megerősítést nyert.

H1: Az óvodapedagógusok többsége (50-% fölött) tudatosan alkalmaz érzelemfejlesztő módszereket a mindennapi nevelési gyakorlatban.

A kérdések sorszáma:	„Igen” válaszok az adott kérdésre
10. kérdés	12
14.kérdés	11
18.kérdés	8
20.kérdés	8
22.kérdés	9
25. kérdés	13
28.kérdés	10

31.számú táblázat

A vizsgálat második hipotézise arra irányult, hogy feltárja, a megkérdezett óvónők többsége (50% fölött) ismeri-e, és alkalmazza-e a kérdőívben megjelölt konkrét érzelemfejlesztő játékokat és módszereket.

A kérdőív olyan, a szakirodalmakban is ismert játékokat és fejlesztő módszereket sorol fel, mint például a „Tükörjáték”, „Érzelemkártyák”, vagy a „Varázsszó”. Ezek olyan módszerek amelyek játékos formában segítik elő a gyermekek érzelmeinek tudatosítását, az önkifejezést és a másokra való odafigyelést. A válaszadók „igen” válaszai azt jelzik, hogy a jelölt játékokat ismerik és alkalmazzák a mindennapi nevelésben.

Az alábbi táblázat a kérdőív egyes játékaire adott pozitív válaszok számát mutatja. A válaszokból látható, hogy a válaszadók többsége igennel válaszolt, tehát a 7 konkrét játékból, mindössze 3 fejlesztő játéknál figyelhető meg alacsonyabb arány. Összességében elmondható, hogy a vizsgálatban résztvevő pedagógusok többsége valóban ismeri és alkalmazza ezeket az érzelemfejlesztő játékokat. A hipotézis bizonyítást nyert.

H2: A megkérdezett óvodapedagógusok (50-% fölött), visszaigazolást adott arra, hogy a kérdőívben említett érzelem fejlesztő játékokat, módszereket ismeri és alkalmazza.

Kérdőívben szereplő kérdések:	„Igen” válaszok összesége
„Tükörjáték”	9
„Érzelemkártyák”	11
„Varázsszó”	9
„Ha én lennék...”	4
„Dühpárna”	2
„Folytasd a mondatot”	10
„Tapsolj magadért”	4

32.számú táblázat

A vizsgálat harmadik hipotézise arra irányult, hogy feltárja a megkérdezett óvónők közül a Nagydobronyi óvodában többen alkalmazzák-e a kérdőívben szereplő kulturált kommunikációt fejlesztő módszereket, mint a P.Frangepán Katalin Beregszászi bázisóvodában.

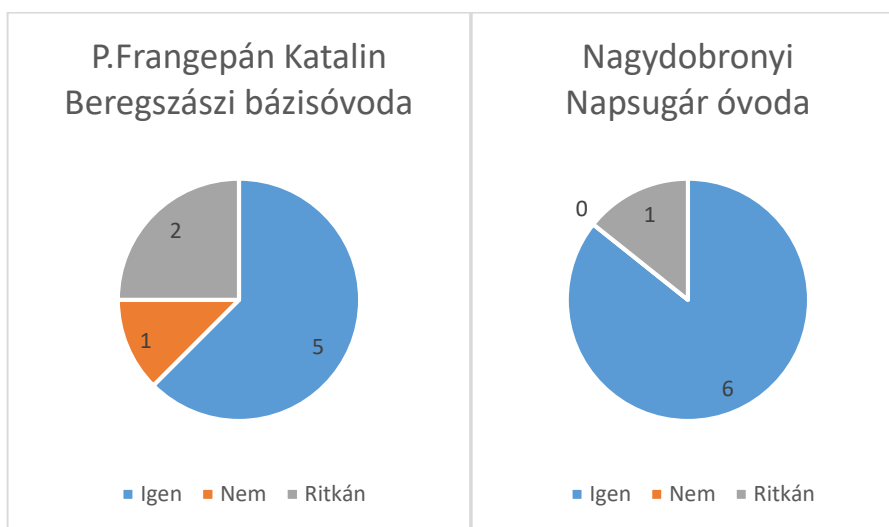
A 33.számú táblázat adatai alapján megállapítható, hogy mindkét óvodában magas az „igen” válaszok aránya (Beregszászi óvodában 5 fő, Nagydobronyban 6 fő). Összességében elmondható, hogy a kulturált kommunikáció fejlesztésére irányuló módszerek jelen vannak, azonban a Nagydobronyi óvodában valamivel magasabb arányban adtak pozitív választ a módszer alkalmazásáról. Ezáltal a harmadik hipotézis megerősítést nyert.

H3: A megkérdezett óvónők közül, a Nagydobronyi óvodában többen alkalmazzák a kulturált kommunikáció fejlesztő módszereket.

	P. Frangepán Katalin Beregszászi bázisóvoda	Nagydobronyi Napsugár óvoda
Igen	5	6
Nem	1	0
Ritkán	0	1

33.számú táblázat

20. ábra: A megkérdezett óvónők közül, a Nagydobronyi óvodában többen alkalmaznak a kulturált kommunikáció fejlesztő módszereket. – a válaszok mutatói:



A negyedik hipotézis feltételezése arra irányult, hogy a megkérdezett óvodapedagógusok közül a Nagydobronyi óvodában többen alkalmaznak stresszkezelést fejlesztő módszereket.

A 34.táblázat alapján a Nagydobronyi intézményből 5 pedagógus jelölte meg, hogy használ stresszkezelés fejlesztő módszereket, míg a Beregszászi óvodában ez az arány 4 fő volt. „Nem” válasz kizárólag a Beregszászi intézményből érkezett, míg „ritkán” választ mindkét intézményből 2-2 pedagógus jelölt.

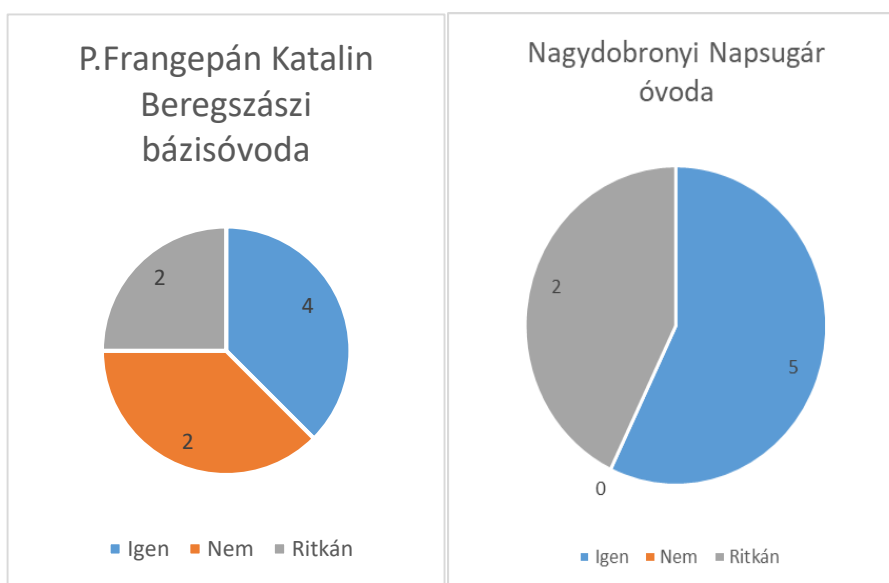
Összegzésként elmondható, bár mindkét intézmény óvodapedagógusai alkalmaznak stresszkezelést célzó módszereket, a Nagydobronyi intézményben ez az arány a mutatók alapján magasabb, mivel egy pedagógus sem adott olyan választ, hogy ne alkalmazná ezeket a módszereket. Tehát ezek alapján a 4.hipotézist bizonyítást nyert,

H4: A megkérdezett óvónők közül, a Nagydobronyi óvodában többen alkalmaznak stresszkezelést fejlesztő módszereket.

	P. Frangepán Katalin Beregszászi bázisóvoda	Nagydobronyi Napsugár óvoda
Igen	4	5
Nem	2	0
Ritkán	2	2

34.számú táblázat

21. ábra: A megkérdezett óvónők közül, a Nagydobronyi óvodában többen alkalmaznak stresszkezelés fejlesztő módszereket. – a válaszok mutatói:



Konklúzió:

A kérdőív válaszaiból kiderült, hogy a válaszadók két harmada több éves óvodapedagógiai tapasztalattal rendelkezik, illetve mindkét intézmény pedagógusai nagy jelentőséget tanúsítanak az érzelmek fejlesztésének.

Az eredmények alapján igazolást nyert, hogy az érzelemfejlesztés nem csupán jelen van az óvodai nevelésben, hanem a pedagógusok elkötelezetten használják azokat a módszereket, amelyek segítik a gyermekek önszabályozását, empátiáját és együttműködését. Az óvodapedagógusok jelentős része tudatosan alkalmaz érzelemfejlesztő módszereket a nevelőmunkája során. A két vizsgált intézmény, a P. Frangepán Katalin Berekaszzi bázisóvoda és a Nagydobronyi Napsugár óvoda pedagógusai elkötelezettek az érzelmi nevelés iránt, és ismerik, alkalmazzák azokat a módszereket és játékokat, amelyek elősegítik a gyermekek érzelmi fejlődését.

Mindez megerősíti, hogy az óvodai nevelésben az érzelmek fejlesztése nem pusztán lehetőség, hanem kiemelt nevelési feladat is. A megfelelő pedagógiai környezet, a tudatos módszerválasztás és az érzelmekkel való érzékeny bánásmód hosszútávon pozitívan befolyásolja a gyermekek érzelmi biztonságát, társas kapcsolatait és későbbi boldogulását.

Összegzés

A gyermekek érzelmi fejlődése meghatározó szerepet játszik személyiségük, társas kapcsolataik, tanulási folyamataik és jövőbeli boldogulásuk szempontjából. Az érzelmi intelligencia fejlesztése nem csupán a belső világ kiegyensúlyozottságát szolgálja, hanem hozzájárul a gyermekek együttműködési készségének, önszabályozásának és empátiájának fejlődéséhez is. Az óvodáskor különösen fontos időszak e téren, hiszen ebben az életkorban alakulnak ki azok az érzelmi és szociális mintázatok, amelyek hosszútávon meghatározóak maradnak. Éppen ezért elengedhetetlen, hogy az óvodai nevelés tudatosan, hatékony rendszerek mentén támogassa az érzelmi kompetenciák kialakulását.

Dolgozat középpontjában az óvodáskori érzelmi fejlődés támogatásának hatékony rendszerei álltak, amelyek tudományos alapokon nyugszanak ugyanakkor illeszkednek a gyermekek életkori sajátosságaihoz és természetes fejlődési folyamataikhoz. Külön figyelmet fordítva azokra a pedagógia megközelítésekre, amelyek révén az érzelmekkel való tudatos foglalkozás szervesen beépülhet az óvodai mindennapokba – akár meséléssel, játékokkal, vagy célzott érzelem fejlesztő módszerekkel.

A szakdolgozat 4 fő fejezetre tagolódik, melyek egymásra épülve nyújtanak átfogó képet a gyermekek érzelmi fejlődésének hatékony támogatásáról. Az első fejezetben áttekintést adtam az érzelmek működéséről, kialakulásukról és az érzelmi fejlődés jelentőségéről, valamint arról, hogy az érzelmi fejlődés milyen fontos szerepet játszik a személyiség alakulásában már a korai gyermekévek során.

A második fejezet az érzelmi intelligencia fogalmát járja körül, bemutatva annak fő összetevőit, mint például empátia, érzelmek kifejezése és önreflexió. Bemutatva a családi nevelés és az óvodai környezet szerepét az érzelmi kompetenciák kialakulásában, hangsúlyozva, hogy a szeretetteljes, biztonságos és ösztönző légkör milyen mértékben támogatja a gyermekek érzelmi érését.

A harmadik fejezetben a mese és a játék hatását vizsgáltam az érzelmi nevelés szempontjából. Kiemelve, hogy ezek az élményszerű, spontán vagy irányított tevékenységek nem csupán szórakoztatóak, hanem lehetőséget adnak az érzelmek feldolgozására. A mesék és játékok világában a gyermekek biztonságos keretek között élhetnek át és dolgozhatnak fel különböző érzelmi helyzeteket.

A negyedik fejezet a kutatás bemutatására szolgált, hogyan is zajlott a kutatás, ismertetem a kutatás eredményeit, amelynek segítségével átfogóbb képet kaptam arról, mennyire tartják fontosnak az érzelmek fejlesztését a P. Frangepán Katalin Beregszászi bázisóvoda és a

Nagydobronyi Napsugár óvoda, óvodapedagógusai, milyen módszereket alkalmaznak, milyen érzelem fejlesztő játékokat alkalmaznak, a gyermekek hatékony érzelmi fejlesztésére. A kérdőívek segítségével elemzem a két óvoda óvónői közötti különbséget, illetve hasonlóságot.

A hipotéziseim bizonyítást nyertek.

Az első hipotézis alapján a pedagógusok többsége (50-% fölött) tudatosan alkalmaz érzelemfejlesztő módszereket. Az óvodapedagógusok válaszai alapján ez bizonyítást nyert. A P.Frangepán Katalin Beregszászi bázisóvoda, illetve a Nagydobronyi Napsugár óvoda óvónőinek többsége egyaránt, alkalmaz érzelem fejlesztő módszereket.

A második hipotézis, a megkérdezett óvodapedagógusok többsége (50-% fölött) visszaigazolást adott, hogy a kérdőívben szereplő érzelem fejlesztő játékokat, módszereket ismeri és alkalmazza. A válaszok alapján ez igazolódott, mivel a pedagógusok mindkét intézményben egyaránt alkalmazza és ismeri a kérdőívben szereplő módszereket.

A harmadik hipotézis értelmében a megkérdezett óvónők közül, a Nagydobronyi óvodában többen alkalmaznak kulturált kommunikációt fejlesztő módszereket. A válaszok alapján a hipotézis beigazolódott.

A negyedik hipotézis értelmében, a megkérdezett óvónők közül, a Nagydobronyi óvodában többen alkalmaznak stresszkezelést fejlesztő módszereket. A hipotézis bizonyítást nyert. A Nagydobronyi óvodában nagyobb arányban alkalmazzák ezeket a módszereket.

Резюме

Емоційний розвиток дітей відіграє вирішальну роль у формуванні їхньої особистості, соціальних взаємин, процесів навчання та майбутнього благополуччя. Розвиток емоційного інтелекту сприяє не лише внутрішній збалансованості, але й розвитку навичок співпраці, саморегуляції та емпатії у дітей. Дошкільний вік є особливо важливим у цьому аспекті, адже саме в цей період формуються ті емоційні та соціальні моделі поведінки, які залишаються визначальними упродовж усього життя. Саме тому надзвичайно важливо, щоб дошкільне виховання свідомо та ефективно підтримувало розвиток емоційної компетентності дітей на основі науково обґрунтованих систем, що відповідають віковим особливостям і природним процесам розвитку дитини.

У центрі моєї дипломної роботи — ефективні системи підтримки емоційного розвитку дітей дошкільного віку, які базуються на наукових засадах і водночас адаптовані до вікових та індивідуальних особливостей дітей. Особливу увагу приділено таким педагогічним підходам, завдяки яким усвідомлена робота з емоціями може органічно інтегруватися у повсякденне життя дошкільного закладу — зокрема через розповідання казок, ігри чи цілеспрямовані методи емоційного розвитку.

Дипломна робота складається з чотирьох основних розділів, які послідовно розкривають тему ефективної підтримки емоційного розвитку дітей. У першому розділі я подала огляд природи емоцій, їх формування та значення емоційного розвитку, а також показала, яку важливу роль відіграє емоційний розвиток у формуванні особистості вже в ранньому дитинстві.

Другий розділ присвячено розгляду поняття емоційного інтелекту, зокрема його основних компонентів, таких як емпатія, вираження емоцій та саморефлексія. Окремо розглянуто роль сімейного виховання та дошкільного середовища у формуванні емоційних компетенцій, наголошуючи, наскільки важливими є атмосфера любові, безпеки та заохочення для емоційного дозрівання дитини.

У третьому розділі я досліджувала вплив казок та ігор на емоційне виховання. Було підкреслено, що ці насичені враженнями, спонтанні або спрямовані види діяльності не лише розважають, але й дають можливість опрацювати емоції. У світі казок і ігор діти можуть безпечно проживати й опрацьовувати різні емоційні ситуації.

Четвертий розділ присвячено презентації дослідження: як саме воно проводилося, а також подано результати дослідження, що дало змогу отримати цілісне уявлення про те, наскільки важливим вважають розвиток емоцій педагогічні працівники базового

дитячого садка ім. П. Франгепан Каталіни у м. Берегове та дитячого садка «Сонечко» у с. Велика Добронь, які методи вони використовують та які ігри спрямовані на ефективний емоційний розвиток дітей. За допомогою анкетного опитування я проаналізувала подібності та відмінності між відповідями вихователів обох закладів.

Мої гіпотези були підтверджені.

Відповідно до першої гіпотези, більшість педагогів (понад 50%) свідомо застосовують методи розвитку емоційної сфери. На основі відповідей вихователів це припущення підтвердилося. Як у базовому закладі дошкільної освіти ім. П. Франгепан Каталіни в м. Берегове, так і в ЗДО «Сонечко» с. Велика Добронь більшість вихователів впроваджують методи емоційного розвитку.

Згідно з другою гіпотезою, більшість опитаних педагогів (понад 50%) підтвердили, що знайомі з іграми та методиками розвитку емоцій, які були представлені в анкеті, та використовують їх у своїй практиці. Відповіді показали, що це твердження підтверджується: педагоги обох закладів дошкільної освіти добре обізнані з відповідними методами та активно їх застосовують.

Третя гіпотеза передбачала, що серед опитаних вихователів у ЗДО «Сонечко» (с. Велика Добронь) більше тих, хто застосовує методи розвитку культури спілкування. На основі отриманих результатів ця гіпотеза підтвердилася.

Четверта гіпотеза полягала в тому, що в ЗДО «Сонечко» (с. Велика Добронь) більше вихователів використовують методи розвитку навичок подолання стресу. Ця гіпотеза також знайшла підтвердження: у цьому закладі значно частіше впроваджуються такі методики.

Felhasznált irodalom

- Atkinson, R. – Hilgard, E. (2005): *Pszichológia*. Osiris Kiadó, Budapest
- Boldizsár Ildikó (2017): *Meseterápia: Mesék a gyógyításban és mindennapokban*. Magvető Kiadó, Budapest
- Bruno Bettelheim (1985): *A mese bűvölete és a bontakozó gyermeki lélek*. Gondolat Könyvkiadó, Budapest
- Darwin Charles (1965): *Az ember és az állat érzelmeinek kifejezése*. Gondolat Kiadó, Budapest
- Danis Ildikó (2011): *A koragyermekkori fejlődés természete – fejlődési lépések és kihívások*.
- Letöltve: 2025.április.26 <https://mek.oszk.hu/14800/14806/14806.pdf>
- Gerő Zsuzsa (2015): *Érzelem, fantázia, gondolkodás, óvodáskorban*. Flaccus Kiadó
- Goleman Dániel (1997): *Érzelmi intelligencia*. Háttér Kiadó, Budapest
- Heller Ágnes (1978): *Az ösztönök: Az érzelmek elmélete*. Gondolat Kiadó, Budapest
- József István (2011): *Fejlődépszichológia*. Letöltve: 2025.március.12
https://janus.ttk.pte.hu/tamop/kaposvari_anyag/jozsef_istvan/index.html
- Kádár Annamária (2012): *Az érzelmi intelligencia fejlődése óvodás- és kisiskoláskorban*. Ábel Kiadó, Kolozsvár
- Kádár Annamária-Kerekes Valéria (2017): *Mesepszichológia a gyakorlatban*. Kulcslyuk Kiadó
- Kádár Annamária (2012): *Mesepszichológia*. Kulcslyuk Kiadó
- Kádár Annamária (2014): *Mesepszichológia 2*. Kulcslyuk Kiadó
- Keresztesi Eszter (2022): *Mesék és az érzelmi intelligencia fejlesztése kisgyermekkorban*. In: *Gyermeknevelés Tudományos Folyóirat*, 10. évf., 1. szám 202–207
- Letöltve:2025.március.10.
https://www.researchgate.net/publication/296669358_Emotional_Development
- Kovács Andrásné (2009): *Játék és érzelem*
- Letöltve: 2025. március.1. <https://ofi.oh.gov.hu/tudastar/ovodai-nevelési/jatek-erzelem>
- Mérei Ferenc - V. Binét Ágnes (2016): *Gyermeklélektan*. Libri Kiadó, Budapest
- N. Kollár Katalin, Szabó Éva (2004): *Pszichológia pedagógusoknak*. Osiris Kiadó, Budapest
- Vajda Zsuzsa (1999): *A gyermek pszichológia fejlődése*. Helikon Kiadó, Budapest

Szilágyi Mária (2007): *A mese szerepe a gyermeki személyiségfejlődésben*. In: Pedagógia folyóiratok.

Letöltve: 2025.április.18 <https://folyoiratok.oh.gov.hu/konyv-es-neveles/a-mese-szerepe-a-gyermeki-szemelyisegfejlodesben>

Ulric Neisser (1984): *Megismerés és valóság*. Gondolat Könyvkiadó, Budapest

Vekerdy Tamás (2017): *Belső szabadság*. Kulcslyuk Kiadó

Vekerdy Tamás (2011): *Érzelmi biztonság*. Kulcslyuk Kiadó

Vekerdy Tamás (2012): *Gyerekek, óvodák, iskolák*. Saxum Kiadó

Mellékletek

1.sz melléklet

KÉRDŐÍV

Ráti Emese vagyok, a II Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola óvodapedagógia szakos hallgatója. Szakdolgozatom témája: „Az óvodás gyermek érzelmi fejlesztésének hatékony módszerei”.

Az alábbi kérdőív kitöltésével segíti a vizsgálatot, amely azokat az óvodai nevelésben alkalmazott pedagógiai módszereket kutatja, illetve az óvodába járó gyermekek érzelmi fejlődését támogatja.

A kérdőív anonim!

Az Ön válaszai a dolgozatban kizárólag összesített formában jelennek majd meg.

Tisztelettel kérem, az alábbi kérdések őszinte megválaszolására.

1.Az óvoda neve, ahol

dolgozik:_____

2.A település neve, ahol az óvoda

működik:_____

3. Milyen az Ön legmagasabb óvodapedagógiai végzettsége?

- Ifjú szakember
- BSc
- Magiszter

4. Az óvónői hivatásban eltöltött évek száma: _____

5.Milyen óvodai csoporttal dolgozik jelenleg?

- Bölcsődei csoport
- Kiscsoport
- Középső csoport
- Nagy csoport
- Vegyes csoport
- Inkluzív csoport

6.Ha a kisgyermeki érzelmi intelligencia fejlesztés fontosságát kellene meghatározni egy tízes skálán, ön hány ponttal fejezné ezt ki?

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

7.Jelölje be, az ön által szervezett tevékenységeket, amelyben a gyermek érzelmeit fejleszti

- Élő mesélés
- Animációs mesefilmek az érzelmek fajtáiról
- Rajz és videófilmek a megfelelő viselkedési formákról
- Bábjáték
- Érzelemfelismerő játékok
- Énekes játékok,
- Zenehallgatás
- Kézműves tevékenységek
- Beszélgetések a gyermekek aktuális érzéseivel kapcsolatban
- egyéb _____

8.Nevezzen meg legalább egy a játékot, amelyet/ket azért szervez, hogy a gyermek érzelmi intelligenciáját fejlessze általa!

9.Milyen relaxációs gyakorlatokat végez, amely a gyermek érzelmi intelligencia fejlesztésére hat?

- Pihentető zenehallgatás
- Puzzle
- Mesehallgatás
- Képeskönyv nézegetés
- Alkotó tevékenységek (rajzolás, kifestő stb.)
- egyéb _____

10.Ön használ-e az érzelmek felismerését és megnevezését fejlesztő játékokat, módszereket?

- Igen
- Ritkán
- Nem

11. Mesehallgatás után, a mese tartalmának megbeszélése során, megbeszélük-e gyermekekkel a mese szereplőinek az érzéseit? (PL.: hogyan érezhették magukat a mese szereplői és miért?)

- Igen
- Ritkán
- Nem

12. Ön alkalmazza-e a "Tükör játékot" a mimikai kifejezőmódok értelmezése céljából? (pl: nézd meg milyen az, amikor kedvesen mosolyogsz!.)

- Igen
- Ritkán
- Nem

13. Ön alkalmaz-e az „Érzelem kártyákat”? (a különféle érzelmek felismerésének és megnevezéseinek gyakorlása céljából!)

- Igen
- Ritkán
- Nem

14. Ön alkalmaz-e Empátiát fejlesztő játékokat, módszereket?

- Igen
- Ritkán
- Nem

15. Ön szokta-e alkalmazni a mindennapokban a "Varázsszó" játékot? (amely révén a gyermekek a különféle kedves gesztusokat és kedves szavakat, kifejezőmódokat gyakorolhatják.

- Igen
- Ritkán
- Nem

16. Ön szokta-e alkalmazni a mindennapokban a "Ha én lennék..." játékot? (egy konkrét élethelyzetet bemutató kép (fénykép) alapján, szavakkal írja le, a gyermek, milyen érzéseket közvetít a számára a kép, és ha ez vele történne, ő mit érne?)

- Igen
- Ritkán
- Nem

17. Kérem, nevezze meg, milyen hasonló típusú játékot alkalmaz Ön a gyermek érzelmi fejlesztésében? _____

18.Ö alkalmaz-e szerepjátékokat, az empátia fejlesztésére?

- Igen
- Ritkán
- Nem

19. Melyik szerepjátékot tartja a leghatékonyabbnak a gyermekek érzelmi fejlesztésében? _____

20.Ön alkalmaz-e az óvodai nevelésben önszabályozást fejlesztő játékokat, módszereket?

- Igen
- Ritkán
- Nem

21. Kérem, nevezzen meg legalább egy olyan önszabályozást fejlesztő játékot, amely, az ön megítélése szerint a leghatékonyabb! _____

22.Ön alkalmaz-e az óvodai nevelésben stresszkezelő játékokat, módszereket?

- Igen
- Ritkán
- Nem

23. Kérem, nevezzen meg legalább egy olyan stresszkezelő játékot, amely, az ön megítélése szerint a leghatékonyabb! _____

24. Alkalmazza-e a gyermekek feszültségoldására „Dühpárna”-módszert? (Pl: megölelhetik, ráfújhatják a haragjukat)

- Igen
- Ritkán
- Nem

25. Ön alkalmaz-e kulturált kommunikációt fejlesztő játékokat, módszereket?

- Igen
- Ritkán
- Nem

26. Kérem, nevezzen meg legalább egy olyan fejlesztő játékot, amely, az ön megítélése szerint a leghatékonyabban fejleszti a gyermekek kulturált kommunikációs készségét! _____

27. Alkalmazza-e a "Folytasd a mondatot" c. önkifejezésfejlesztő módszert? (Pl.: „Ma boldognak éreztem magam, mert...” vagy „Szomorú voltam, amikor...”)

- Igen
- Ritkán
- Nem

28. Ön alkalmaz önbizalom- és pozitív énképfejlesztő módszereket?

- Igen
- Ritkán
- Nem

29. Kérem, nevezzen meg legalább egy önbizalom, illetve pozitív énképfejlesztő játékot, amely, az ön megítélése szerint a leghatékonyabb _____

30. Alkalmazza-e az óvodai mindennapokban a "Tapsolj magadért" módszert? (Pl.: ahol minden gyermek mond egy dolgot, amire büszke, és a többiek megtapsolják.)

- Igen
- Ritkán
- Nem

31.Kérem, nevezze meg azt a játékot, amelyet Ön leghatékonyabbnak vél a gyermekek érzelmi fejlesztésében és ezt javasolná más óvónőknek is!

Táblázatok és Ábrák jegyzéke

2.sz melléklet

1.sz táblázat Az óvoda neve ahol dolgozik?	23
2.sz táblázat Milyen az ön legmagasabb óvodapedagógiai végzettsége?	24
3.sz táblázat Hivatásban eltöltött évek száma szerinti megoszlás.....	24
4.sz táblázat Milyen óvodai csoportban dolgozik?	25
5.sz táblázat Ha a kisgyermek érzelmi intelligenciájának fontosságát kellene meghatározni egy tízes skálán, ön hány ponttal fejezné ezt ki?	26
6.sz táblázat Jelölje be, az ön által szervezett tevékenységeket, amelyben a gyermek érzelmi intelligenciáját fejleszti.....	27
7.sz táblázat Nevezzen meg legalább egy a játékot, amelyet/et azért szervez, hogy a gyermek érzelmi intelligenciáját fejlessze általa!	28
8.sz táblázat Milyen relaxációs gyakorlatokat végez, amely a gyermek érzelmi intelligencia fejlesztésére hat?	28
9.sz táblázat Ön használ-e az érzelmek felismerését és megnevezését fejlesztő játékokat, módszereket?	29
10.sz táblázat Mesehallgatás után, a mese tartalmának megbeszélése során, megbeszélük-e gyermekekkel a mese szereplőinek az érzéseit?	29
11.sz táblázat Ön alkalmazza-e a "Tükör játékot" a mimikai kifejezőmódok értelmezése céljából?.....	30
12.sz táblázat Ön alkalmaz-e az „Érzelem kártyákat”?.....	31
13.sz táblázat Ön alkalmaz-e Empátiát fejlesztő játékokat, módszereket?	31
14.sz táblázat Ön szokta-e alkalmazni a mindennapokban a "Varázsszó" játékot?	32
15.sz táblázat Ön szokta-e alkalmazni a mindennapokban a "Ha én lennék..." játékot? ..	33
16.sz táblázat Kérem, nevezze meg, milyen hasonló típusú játékot alkalmaz Ön a gyermek érzelmi fejlesztésében!	34
17.sz táblázat Ön alkalmaz-e szerepjátékokat, az empátia fejlesztésére?	35
18.sz táblázat Melyik szerepjátékot tartja a leghatékonyabbnak a gyermekek érzelmi fejlesztésében?	36
19.sz táblázat Ön alkalmaz-e az óvodai nevelésben önszabályozást fejlesztő játékokat, módszereket?	36
20.sz táblázat Kérem, nevezzen meg legalább egy olyan önszabályozást fejlesztő játékot, amely, az ön megítélése szerint a leghatékonyabb!	37
21.sz táblázat Ön alkalmaz-e az óvodai nevelésben stresszkezelő játékokat, módszereket?	37
22.sz táblázat Kérem, nevezzen meg legalább egy olyan stresszkezelő játékot, amely, az ön megítélése szerint a leghatékonyabb!	38
23.sz táblázat Alkalmazza-e a gyermekek feszültségoldására „Dühpárna” - módszert? ...	38
24.sz táblázat Ön alkalmaz-e kulturált kommunikációt fejlesztő játékokat, módszereket?	39
25.sz táblázat Kérem, nevezzen meg legalább egy olyan fejlesztő játékot, amely, az ön megítélése szerint a leghatékonyabban fejleszti a gyermekek kulturált kommunikációs készségét!.....	40
26.sz táblázat Alkalmazza-e a "Folytasd a mondatot" c. önkifejezés fejlesztő módszert? ..	41
27.sz táblázat Ön alkalmaz önbizalom- és pozitív énképfejlesztő módszereket?	41
28.sz táblázat Kérem, nevezzen meg legalább egy önbizalom, illetve pozitív énképfejlesztő játékot, amely, az ön megítélése szerint a leghatékonyabb!	42

29.sz táblázat Alkalmazza-e az óvodai mindennapokban a "Tapsolj magadért" módszert?	43
30.sz táblázat Kérem, nevezze meg azt a játékot, amelyet Ön leghatékonyabbnak vélt a gyermekek érzelmi fejlesztésében és ezt javasolná más óvónőknek is!.....	43
31.sz táblázat Az óvodapedagógusok többsége (50-% fölött) tudatosan alkalmaz érzelemfejlesztő módszereket a mindennapi nevelési gyakorlatban	44
32.sz táblázat A megkérdezett óvodapedagógusok (50-% fölött), visszaigazolást adott arra, hogy a kérdőívben említett érzelem fejlesztő játékokat, módszereket ismeri és alkalmazza.	45
33.sz táblázat A megkérdezett óvónők közül, a Nagydobronyi óvodában többen alkalmaznak a kulturált kommunikáció fejlesztő módszereket	46
34.sz táblázat A megkérdezett óvónők közül, a Nagydobronyi óvodában többen alkalmaznak stresszkezelést fejlesztő módszereket.	46

1. ábra: Végzettég szerinti megoszlás	24
2. ábra: Hivatásban eltöltött évek száma szerinti megoszlás	25
3. ábra: Milyen óvodai csoportban dolgozik jelenleg?	25
4. ábra: Ha a kisgyermek érzelmi intelligenciájának fontosságát kellene meghatározni egy tízes skálán, ön hány ponttal fejezné ezt ki?.....	26
5. ábra: Ön használ-e az érzelmek felismerését és megnevezését fejlesztő játékokat, módszereket?	29
6. ábra: Mesehallgatás után, a mese tartalmának megbeszélése során, megbeszélnek-e gyermekekkel a mese szereplőinek az érzéseit?	29
7. ábra: Ön alkalmazza-e a "Tükör játékot" a mimikai kifejezőmódok értelmezése céljából?.....	30
8. ábra: Ön alkalmaz-e „Érzelem kártyákat”?	31
9. ábra: Ön alkalmaz-e Empátiát fejlesztő játékokatm módszereket?.....	32
10. ábra: Ön szokta-e alkalmazni a „Varázsszó” játékot?	32
11. ábra: Ön szokta-e alkalmazni a „Ha én lennék...” játékot a mindennapokba?.....	33
12. ábra: Ön alkalmaz-e szerepjátékokat az Empátia fejlesztésére?	35
13. ábra: Ön alkalmaz-e az óvodai nevelésben önszabályozást fejlesztő játékokat, módszereket?	36
14. ábra: Ön alkalmaz-e az óvodai nevelésben stresszkezelő játékokat, módszereket?	37
15. ábra: Ön alkalmazza a „Dühpárna” módszert?	39
16. ábra: Alkalmazza-e a kulturált kommunikációt fejlesztő játékokat, módszereket?	39
17. ábra: Alkalmazza-e a „Folytasd a mondatot” c. önkifejezés módszert?	41
18. ábra: Ön alkalmaz önbizalom és énképfejlesztő módszereket?	42
19. ábra: Ön alkalmazza-e a „Tapsolj magadért” módszert?	43
20. ábra: A megkérdezett óvónők közül, a Nagydobronyi óvodában többen alkalmaznak a kulturált kommunikáció fejlesztő módszereket.....	46
21. ábra: A megkérdezett óvónők közül, a Nagydobronyi óvodában többen alkalmaznak stresszkezelés fejlesztő módszereket	47

Звіт подібності

метадані

Назва організації

Hungarian College of Higher Education Ferenc Rakoczi II Transcarpathian

Заголовок

Ráti Emese SZD

Науковий керівник / Експерт

Автор Ілдіко Гребя

підрозділ

Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці II

Обсяг знайдених подібностей

Коефіцієнт подібності визначає, який відсоток тексту по відношенню до загального обсягу тексту було знайдено в різних джерелах. Зверніть увагу, що високі значення коефіцієнта не автоматично означають плагіат. Звіт має аналізувати компетентна / уповноважена особа.

0.48%

0.48%

КП 1

4.09%

4.09%

КЦ

25

Довжина фрази для коефіцієнта подібності 2

10022

Кількість слів

77655

Кількість символів

Тривога

У цьому розділі ви знайдете інформацію щодо текстових спотворень. Ці спотворення в тексті можуть говорити про МОЖЛИВІ маніпуляції в тексті. Спотворення в тексті можуть мати навмисний характер, але частіше характер технічних помилок при конвертації документа та його збереженні, тому ми рекомендуємо вам підходити до аналізу цього модуля відповідально. У разі виникнення запитань, просимо звертатися до нашої служби підтримки.

Заміна букв	Б	0
Інтервали	A→	0
Мікропробіли	␣	0
Білі знаки	Б	0
Парафрази (SmartMarks)	a	2

Подібності за списком джерел

Нижче наведений список джерел. В цьому списку є джерела із різних баз даних. Колір тексту означає в якому джерелі він був знайдений. Ці джерела і значення Коефіцієнту Подібності не відображають прямого плагіату. Необхідно відкрити кожне джерело і проаналізувати зміст і правильність оформлення джерела.

10 найдовших фраз

Колір тексту

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	НАЗВА ТА АДРЕСА ДЖЕРЕЛА URL (НАЗВА БАЗИ)	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)
1	https://takecontrol.hu/intelligencia-quotiens/	48 0.48 %

з домашньої бази даних (0.00 %)

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	ЗАГОЛОВОК	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)
------------------	-----------	--

з програми обміну базами даних (0.00 %)

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	ЗАГОЛОВОК	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)
------------------	-----------	--

з Інтернету (0.48 %)



ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	ДЖЕРЕЛО URL	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)
1	https://itakecontrol.hu/intelligencia-quotiens/	48 (1) 0.48 %

Список прийнятих фрагментів (немає прийнятих фрагментів)

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	ЗМІСТ	КІЛЬКІСТЬ ОДНАКОВИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)
------------------	-------	---------------------------------------